

Even Høydahl (red.)

**Innvandrere og norskfødte med
innvandrerforeldre i Bergen**

Innhold

13. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre i Bergen	471
13.1. Innledning.....	471
13.2. Demografi, innvandringsgrunn og valgdeltakelse.....	472
13.2.1. Demografi.....	472
13.2.2. Innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn.....	481
13.2.3. Valgdeltakelse ved kommunevalget 2011	485
13.3. Bruk av barnehage og kontantstøtte	488
13.3.1. Barnehage.....	488
13.3.2. Kontantstøtte.....	490
13.4. Utdanning.....	491
13.4.1. Deltakelse i videregående utdanning	491
13.4.2. Gjennomstrømming i videregående utdanning.....	492
13.4.3. Utdanningsnivå	492
13.4.4. Deltakelse i høyere utdanning.....	493
13.5. Arbeid.....	494
13.5.1. Sysselsettingsnivå.....	494
13.5.2. Arbeidsledige	495
13.5.3. Næringer	496
13.5.4. Selvstendig næringsdrivende	497
13.6. Økonomiske levekår.....	498
13.6.1. Inntekt	498
13.6.2. Sosialhjelp.....	499
13.6.3. Uførepensjon.....	500
13.6.4. Alderspensjon	501
Referanser	502
Figurregister	503
Tabellregister	504

13. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Bergen

13.1. Innledning

I 2007 ga SSB ut en rapport med nøkkelinformasjon om innvandrerbefolkningens demografi og levekår i 12 kommuner og fem av bydelene i Oslo med størst andel ikke-vestlige innvandrere (Aalandslid 2007). Rapporten var finansiert av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Denne rapporten blir nå fulgt opp med en lignende rapport, denne gangen på oppdrag fra IMDI og Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

Siden 2006 har det skjedd en hel del på innvandringsfeltet. Det viktigste er at det har kommet mange flere arbeidsinnvandrere til landet i løpet av de sju årene, de fleste av dem fra EU-land. I tillegg har antallet barn født av innvandrere i Norge økt. Dessuten har SSB revidert klassifiseringer og betegnelser som brukes i statistikken. I 2006 var det nesten utelukkende fokusert på innvandrere og barn av innvandrere fra «ikke-vestlige» land. Betegnelse «vestlig» og «ikke-vestlig» er nå byttet ut med en ny todeling. I tillegg er «førstegenerasjonsinnvandrere» byttet ut med «innvandrere», mens «andregenerasjonsinnvandrere» eller «etterkommere» nå betegnes som «norskfødte med innvandrerforeldre» (se boksen).

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre

Videre i teksten vil det bli referert til *innvandrere* og *norskfødte med innvandrerforeldre*. Med innvandrere mener vi de som er født i utlandet av utenlandske foreldre, og som selv har innvandret til Norge. Norskfødte med innvandrerforeldre brukes som benevnelse for personer født i Norge med to foreldre som er innvandrere. Med *innvandrerbakgrunn* mener vi her summen av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

Landbakgrunn

EU, Nord-Amerika etc. er en forkortelse for EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand. Inkluderer også Sveits.

Afrika, Asia etc. er en forkortelse for Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand og Europa utenom EU/EØS.

Samtidig som «vestlig» og «ikke-vestlig» forsvant som begrep, byttet også EU-landene i Øst-Europa landgruppe. De fleste nye innvandrere som har kommet de siste årene, har kommet fra «EU, Nord-Amerika etc.». Derfor har det vært naturlig å ta også denne gruppen med i beskrivelsen av den delen av befolkningen som har innvandrerbakgrunn.

Siden forrige rapport hadde data fra 2006, er det gjort sammenligninger med 2006 noen steder i rapporten.

Følgende kommuner har fått hver sin rapport: Fredrikstad, Bærum, Asker (ny), Lørenskog, Skedsmo, Oslo, Drammen, Skien, Kristiansand, Sandnes, Stavanger, Bergen, Trondheim. Og disse bydelene i Oslo: Gamle Oslo (ny), Grünerløkka (ny), Bjerke, Grorud, Stovner, Alna og Søndre Nordstrand.

Alle kommune- og bydelsrapportene følger samme mal. Etter innledningen følger kapittel 2, som omhandler demografi, innvandrergrunn og deltakelse i kommune- og fylkestingsvalget i 2011. Kapittel 3 beskriver bruk av barnehage og kontantstøtte. I kapittel 4 er utdanning temaet. Kapittel 5 er en beskrivelse av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre på arbeidsmarkedet. Og kapittel 6 beskriver noen aspekter ved økonomiske levekår.

13.2. Demografi, innvandringsgrunn og valgdeltakelse

- 14 prosent av innbyggerne i Bergen hadde innvandrerbakgrunn ved inngangen til 2013, samme andel som i landet under ett. Polakker er den største gruppen i Bergen, men chilenerne, palestinere og latviere utgjør de gruppene som er mest overrepresentert i kommunen.
- Majoriteten (86 prosent) av dem med innvandrerbakgrunn er innvandrere, 14 prosent er norskfødte barn med innvandrerforeldre. I landet er andelene 84 og 16 prosent.
- Av de med innvandrerbakgrunn har 55 prosent bakgrunn fra Afrika, Asia etc., som er et par prosentpoeng under landsgjennomsnittet, mens 45 prosent har bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc.
- 31 prosent av innvandrerne i Bergen har bodd i landet i mer enn 10 år, og 33 prosent har vært mindre enn 3 år i landet. I landet som helhet har 36 prosent mer enn 10 års botid og 28 prosent mindre enn 3 år.
- Av innvandrerne med registrert innvandringsgrunn har 40 prosent kommet ved familieinnvandring, 36 prosent av fluktgrunner og 22 prosent som arbeidsinnvandrere
- Personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i bystyret, men de hadde høyere valgdeltakelsen enn landsgjennomsnittet for sin gruppe.

13.2.1. Demografi

Ved inngangen av 2013 hadde Norge vel 5 millioner innbyggere. Av disse hadde 710 000 personer innvandrerbakgrunn, noe som tilsvarte 14 prosent av befolkningen. Det var 593 000 innvandrere og 117 000 norskfødte med innvandrerforeldre.

Bergen hadde da 267 950 innbyggere, og 38 790 av dem, det vil si 14 prosent, hadde innvandrerbakgrunn, noe som er om lag det samme som landsgjennomsnittet. 55 prosent av dem hadde bakgrunn fra Afrika, Asia etc., som er litt under landsgjennomsnittet på 57 prosent.

Mange nasjonaliteter, flest polakker

Bergen har innvandrere fra 177 forskjellige land, dette er 13 flere land enn i 2006. Den klart største gruppen – norskfødte med innvandrerforeldre ikke inkludert – har opprinnelse fra Polen, og med sine 4 710 personer eller 14 prosent er de 3 200 flere enn de 1 520 fra Litauen.

Tabell 13.1. Hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2013. Antall og prosent. Hele landet og Bergen

	Hele landet	Prosent av folketallet i Norge	Bergen	Prosent av folketallet i Bergen	Prosent som bor i Bergen per gruppe
Hele befolkningen	5 051 000	100,0	267 950	100,0	5,3
Personer med innvandrerbakgrunn ...	710 000	14,1	38 790	14,5	5,5
Innvandrere	593 000	11,7	33 380	12,5	5,6
Norskfødte med innvandrerforeldre	117 000	2,3	5 410	2,0	4,6
EU, Nord-Amerika etc.	303 000	6,0	17 390	6,5	5,7
Innvandrere	282 000	5,6	16 420	6,1	5,8
Norskfødte med innvandrerforeldre	20 000	0,4	970	0,4	4,7
Afrika, Asia etc.	408 000	8,1	21 400	8,0	5,2
Innvandrere	311 000	6,2	16 960	6,3	5,4
Norskfødte med innvandrerforeldre	97 000	1,9	4 440	1,7	4,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Seks ganger flere med bakgrunn fra EU-land i Øst-Europa siden 2006

Noen av dem som tilhører gruppen Afrika, Asia etc. har bakgrunn fra Europa (se boks), mange av dem fra land i tidligere Jugoslavia. 45 prosent av personene med utenlandsk opprinnelse har bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc., mens 55 prosent har bakgrunn fra Afrika, Asia etc. Antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er fordoblet fra 2006 til 2013, mens folketallet i kommunen har økt med 11 prosent. Mens personer med innvandrerbakgrunn har økt med 19 300,

har økningen av dem uten innvandrerbakgrunn vært 6 500. Veksten av personer med innvandrerbakgrunn har dermed stått for 75 prosent av kommunens samlede folketallsvekst.

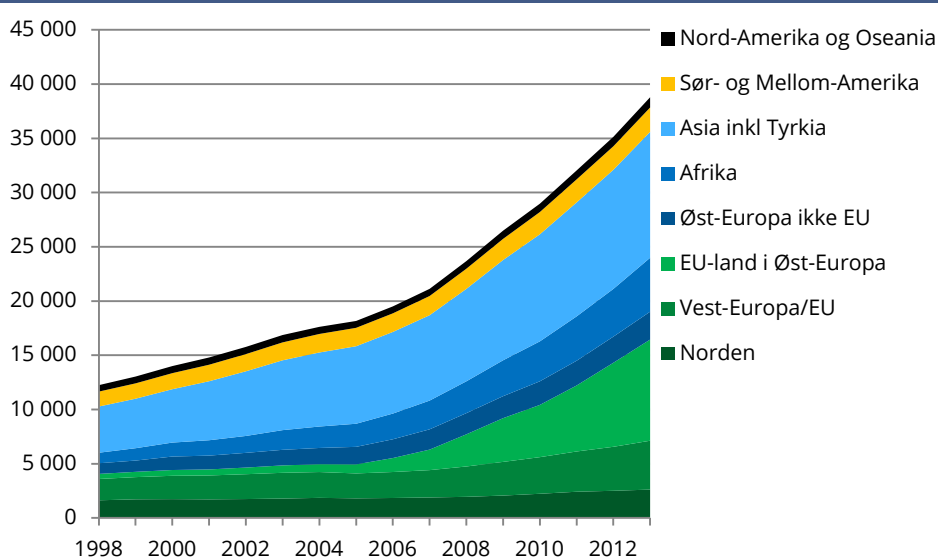
Den største endringen er at andelen personer fra EU-land i Øst-Europa har økt fra 7 til 24 prosent av dem med innvandrerbakgrunn. Økningen har skjedd i takt med den voksende arbeidsinnvandringen fra de nye EU-landene, særlig av polakker, men også av litauere og latviere. Siden 2006 har denne gruppen mer enn seksdoblet seg i antall.

Personer med innvandrerbakgrunn fra Asia inkludert Tyrkia har økt med 54 prosent i perioden, samtidig som deres andel av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i kommunen har minket fra 39 prosent til 30 prosent.

Det har blitt mer enn dobbelt så mange med bakgrunn fra Afrika siden 2006, som har gitt en liten vekst fra 12 prosent til 13 prosent i andel av personer med innvandrerbakgrunn.

I 2006 hadde 37 prosent av innvandrerne og de norskfødte med innvandrerforeldre bakgrunn fra Europa. I 2013 var andelen økt til 49 prosent.

Figur 13.1. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Bergen etter landbakgrunn, 1998-2013. Dagens landgruppering

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det har blitt nesten tre ganger flere innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre siden år 2000

Antallet innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Bergen økte fra 2 900 (knappt 5 prosent av alle) i 1970, 4 700 i 1980, til 6 200 i 1990, til 14 000 i 2000, til 29 000 i 2010, og altså til 38 800 i 2013. Veksten har akselerert i hele perioden. Fra 1 900 personer det første tiåret til en dobling i hele siste tiåret. Siden 2006 har gjennomsnittlig årlig vekst vært på 3 000. I Bergen som i resten av landet, skjøt veksten fart etter EU-utvidelsen i 2004.

Chilenere er mest overrepresentert

Det er aller flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Polen i Bergen, og mange med bakgrunn fra Irak og Litauen.

Det er likevel chilenerne som er mest konsentrert til kommunen. Bergen med sine 5,5 prosent av landets befolkning med innvandrerbakgrunn, har hele 15,7 prosent av landets innbyggere med innvandrerbakgrunn fra Chile. De 530 med bakgrunn fra Palestina, gjør også Bergen til landets viktigste «palestinske» kommune, med

14,3 prosent av landets palestinske befolkning. Av de store gruppene er svensker mest underrepresentert.

Tabell 13.2. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Bergen og hele landet, etter landbakgrunn. De største gruppene. 1. januar 2013

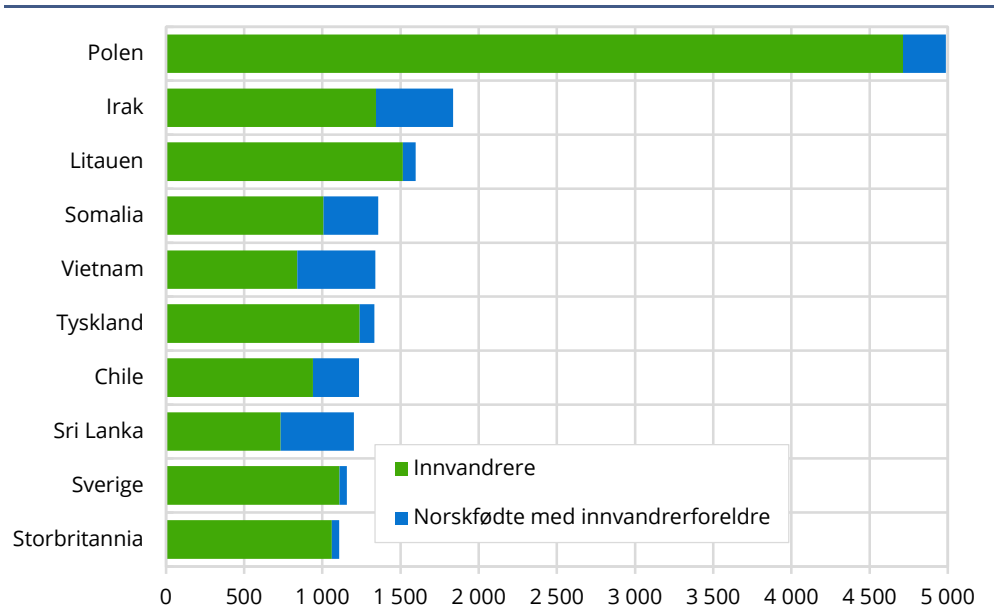
Landbakgrunn	Personer med innvandrerbakgrunn i Bergen	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Andel innvandrere i gruppen	Andel norskfødte med innvandrerforeldre i gruppen	Andel av dem med innvandrerbakgrunn i Bergen	Andel av alle dem med innvandrerbakgrunn i hele landet	Prosent som bor i Bergen per gruppe
I alt	38 790	33 380	5 410	86,1	13,9	100,0	100,0	5,5
Polen	4 990	4 710	270	94,5	5,5	12,9	11,6	6,0
Irak	1 840	1 340	490	73,1	26,9	4,7	4,2	6,2
Litauen	1 600	1 520	80	94,8	5,2	4,1	4,3	5,2
Somalia	1 360	1 010	350	74,2	25,8	3,5	4,7	4,1
Vietnam	1 340	840	500	62,7	37,3	3,5	3,0	6,3
Tyskland	1 330	1 240	100	92,8	7,2	3,4	3,7	5,1
Chile	1 230	940	290	76,2	23,8	3,2	1,1	15,7
Sri Lanka	1 200	730	470	60,9	39,1	3,1	2,1	8,2
Sverige	1 160	1 110	50	95,9	4,1	3,0	5,3	3,1
Storbritannia	1 110	1 060	50	95,8	4,2	2,9	2,0	7,6
Thailand	860	820	40	95,6	4,4	2,2	2,2	5,5
Bosnia-Hercegovina	860	690	170	80,7	19,3	2,2	2,3	5,1
Latvia	850	820	40	95,8	4,2	2,2	1,2	10,0
Filippinene	820	750	60	92,2	7,8	2,1	2,5	4,5
Romania	810	750	60	92,3	7,7	2,1	1,2	9,3
Danmark	760	720	50	93,8	6,2	2,0	2,9	3,8
Iran	760	630	130	83,0	17,0	1,9	2,7	4,0
India	750	570	180	76,0	24,0	1,9	1,7	6,3
Russland	730	670	60	91,4	8,6	1,9	2,5	4,1
Tyrkia	660	490	170	73,8	26,2	1,7	2,4	3,9
USA	630	610	20	96,5	3,5	1,6	1,2	7,5
Kina	620	530	90	85,3	14,7	1,6	1,3	6,9
Etiopia	540	440	100	82,0	18,0	1,4	1,0	7,6
Eritrea	540	490	40	92,3	7,7	1,4	1,7	4,6
Palestina	530	460	80	85,7	14,3	1,4	0,5	14,3
Andre land	10 920	9 440	1 470	86,5	13,5	28,1	30,8	5,0

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Stor andel norskfødte med innvandrerforeldre fra Sri Lanka og Vietnam

Grupper av innvandrere som har bodd lenge i landet (se tabell 13.3) har nådd å få flere norskfødte barn enn de med kortere botid. I Bergen er det dem fra Sri Lanka og Vietnam som har størst andel norskfødte, fulgt av Irak, Tyrkia, Somalia og Chile. I antall er det flest norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam, Irak og Sri Lanka. Men det er ikke alle grupper med lang botid som har mange norskfødte barn. For eksempel har over 35 prosent av de britiske og danske innvandrerne i Bergen bodd mer enn 20 år i landet, mens kun henholdsvis 4 og 6 prosent av kommunens britiske og danske befolkningen med innvandrerbakgrunn er født i Norge. Det vil typisk være forholdsvis få norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra land med innvandrere som gjerne gifter seg med personer uten innvandrerbakgrunn, som våre naboland, samt Thailand og Filippinene (se tabell 13.7).

Figur 13.2. De 10 største gruppene av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn. Bergen. 1. januar 2013

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Andelen norskfødte med innvandrerforeldre av alle personer med innvandrerbakgrunn er noe lavere i Bergen enn i landet som et hele. I Bergen er andelen 14 prosent, mens den for landet er 16 prosent. Figur 13.2 viser at Vietnam, Sri Lanka, Irak og Somalia skiller seg ut med relativt mange norskfødte med innvandrerforeldre. Grunnen til dette er det bor forholdsvis mange i kommunen fra disse landene som har lang botid (se tabell 13.3). Til tross for at fire av fem chilenerne i Bergen har bodd i Norge i over 20 år, er andelen norskfødte blant dem relativt lavt (se figur 13.2). Dette henger nok sammen med at chilenerne oftere enn andre flyktninger fra fjerne land finner seg en partner blant dem uten innvandrerbakgrunn.

Tabell 13.3. Innvandrere bosatt i Bergen, etter botid i Norge. Prosent. 1. januar 2013

Landbakgrunn	Bergen	Prosent	0-2 år	3-5 år	6-10 år	11-20 år	21 år og mer
I alt	33 380	100	33	20	16	15	16
EU, Nord-Amerika etc. .	16 420	100	44	24	12	8	12
Afrika, Asia etc.	16 960	100	22	17	19	22	20
Polen	4 710	100	41	39	15	2	3
Litauen	1 520	100	68	23	7	1	0
Irak	1 340	100	7	14	26	48	4
Tyskland	1 240	100	27	23	17	14	19
Sverige	1 110	100	34	17	13	20	16
Storbritannia	1 060	100	25	14	9	15	36
Somalia	1 010	100	25	22	34	17	3
Chile	940	100	4	3	5	6	81
Vietnam	840	100	6	4	7	18	65
Thailand	820	100	21	25	29	16	9
Latvia	820	100	75	18	5	3	0
Filippinene	750	100	40	16	15	12	18
Romania	750	100	60	27	6	5	2
Sri Lanka	730	100	7	7	12	25	50
Danmark	720	100	20	9	10	16	45
Bosnia-Hercegovina	690	100	5	2	7	86	1
Russland	670	100	26	18	29	25	2
Iran	630	100	18	14	16	19	32
USA	610	100	33	11	9	16	31
India	570	100	32	25	10	7	27
Kina	530	100	37	23	18	15	7
Hele landet							
I alt	593 300	100	28	19	16	18	19
EU, Nord-Amerika etc. .	282 100	100	37	24	12	10	17
Afrika, Asia etc.	311 300	100	20	15	20	25	20

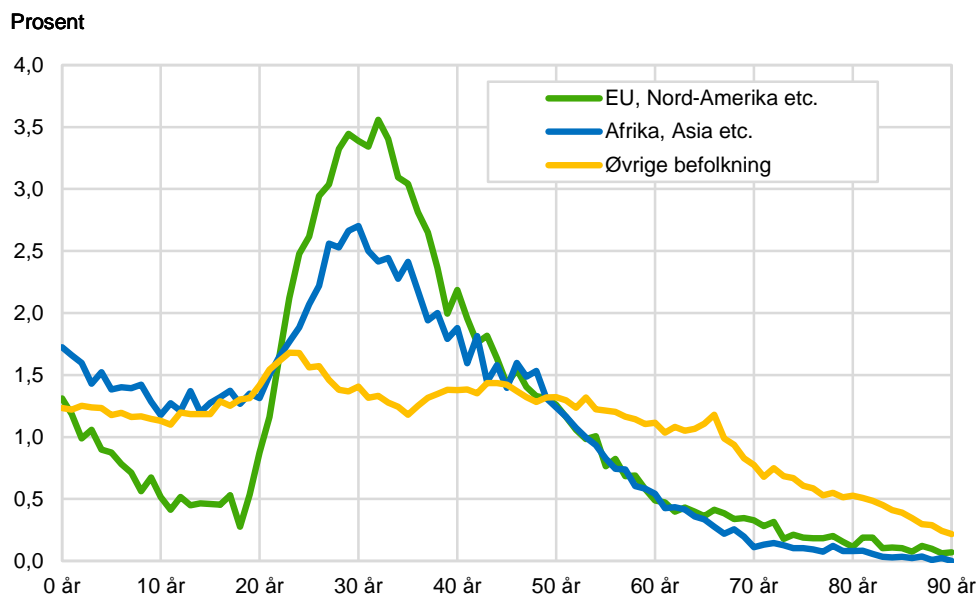
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store variasjoner i botid blant innvandrere

Tabell 13.3 viser innvandrere bosatt i Bergen fordelt etter botid i Norge. Vi ser her at noen land har en klar majoritet med kort botid (0-5 år) i Norge, mens andre land har store grupper med lang botid (21 år eller mer).

Polakkene og litauere, de to største gruppene, har kort botid, det samme har de fra Latvia og Romania. I den andre enden av skalaen har mer enn 80 prosent av dem fra Chile og 65 prosent av dem fra Vietnam bodd i landet mer enn 20 år.

Figur 13.3. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn, og den øvrige befolkningen, etter alder. Bergen. 1. januar 2013

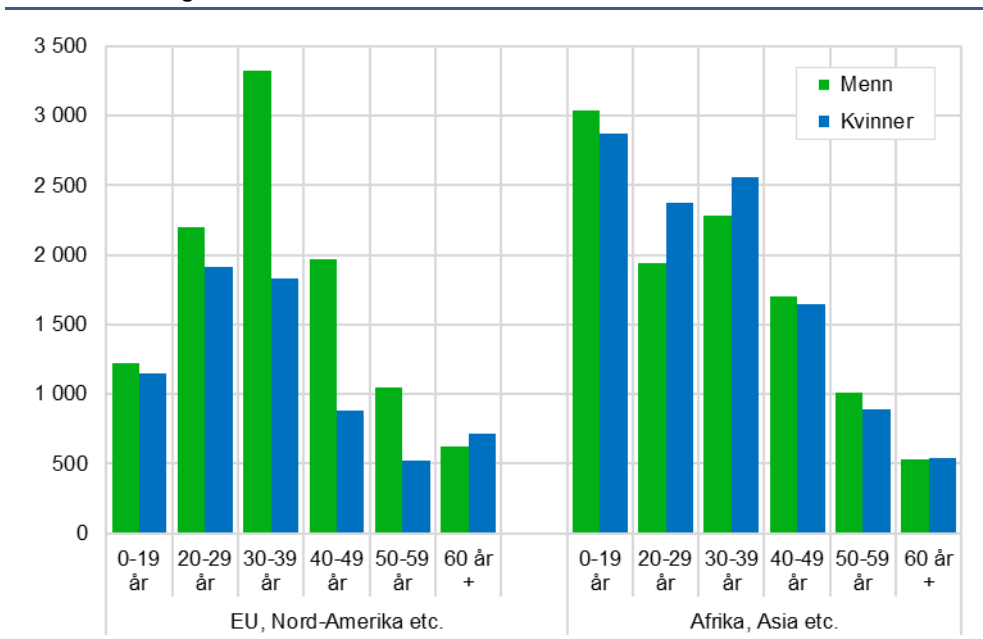
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høy andel av innvandrere i arbeidsfør alder

Som figur 13.3 og 13.4 viser, er en høy andel av innvandrerne i Bergen i arbeidsfør alder. Totalt er 75 prosent av innvandrerne og de norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 20-66 år.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. utgjør 9 prosent av Bergens befolkning og de med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. utgjør 6 prosent.

14 prosent av dem med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. er under 20 år gamle, og 28 prosent av dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. Det er altså dobbelt så stor andel av dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som er under 20 år sammenliknet med dem med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. I aldersklassen 20-39 år er det et helt annet forhold mellom de to gruppene. Hele 53 prosent av dem med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. er i alderen 20-39 år, og 43 prosent av dem fra Afrika, Asia etc. I alderen 23-37 år er det også flere i antall på hvert ettårstrinn med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. enn med bakgrunn fra Afrika, Asia etc.

Figur 13.4. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn og alder. Bergen. 1.1.2013

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange menn fra EU, Nord-Amerika etc. og overskudd av kvinner i alderen 20-39 år fra Afrika, Asia etc.

Blant personer med innvandrerbakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. er det flere menn (60 prosent) enn kvinner. Mannsoverskuddet er spesielt stort mellom 30 og 59 år. I alderen over 60 år er det imidlertid noen flere kvinner enn menn.

Blant dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. er det om lag like mange kvinner som menn. Kvinnene er i overtall i alderen 20-39 år, mens det er noen flere menn enn kvinner over 40 år.

Denne fordelingen etter alder og kjønn blant dem med innvandrerbakgrunn er imidlertid et generelt fenomen for Norge, og ikke noe som er spesielt for Bergen.

Ikke bare i sentrum

Av tabell 13.4 og figur 13.5 kan vi se hvordan personer med innvandrerbakgrunn er bosatt i de ulike delområdene i Bergen. Innvandrerne og deres barn er overrepresentert fra nordvest i Bergensdalen og vestover i Laksevåg, samt i sentrum. I tillegg er også Ytre Arna et område med mange innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.

De med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. (se figur 13.5) er mest konsentrert nordvest i Bergensdalen, i delområdene Fridalen-Slettebakken og Solheim. Det er forholdsvis mange av dem også i Sentrum, Laksevåg og Loddefjord. Det er få i Fana, på Bønes, i Indre Arna og Lone.

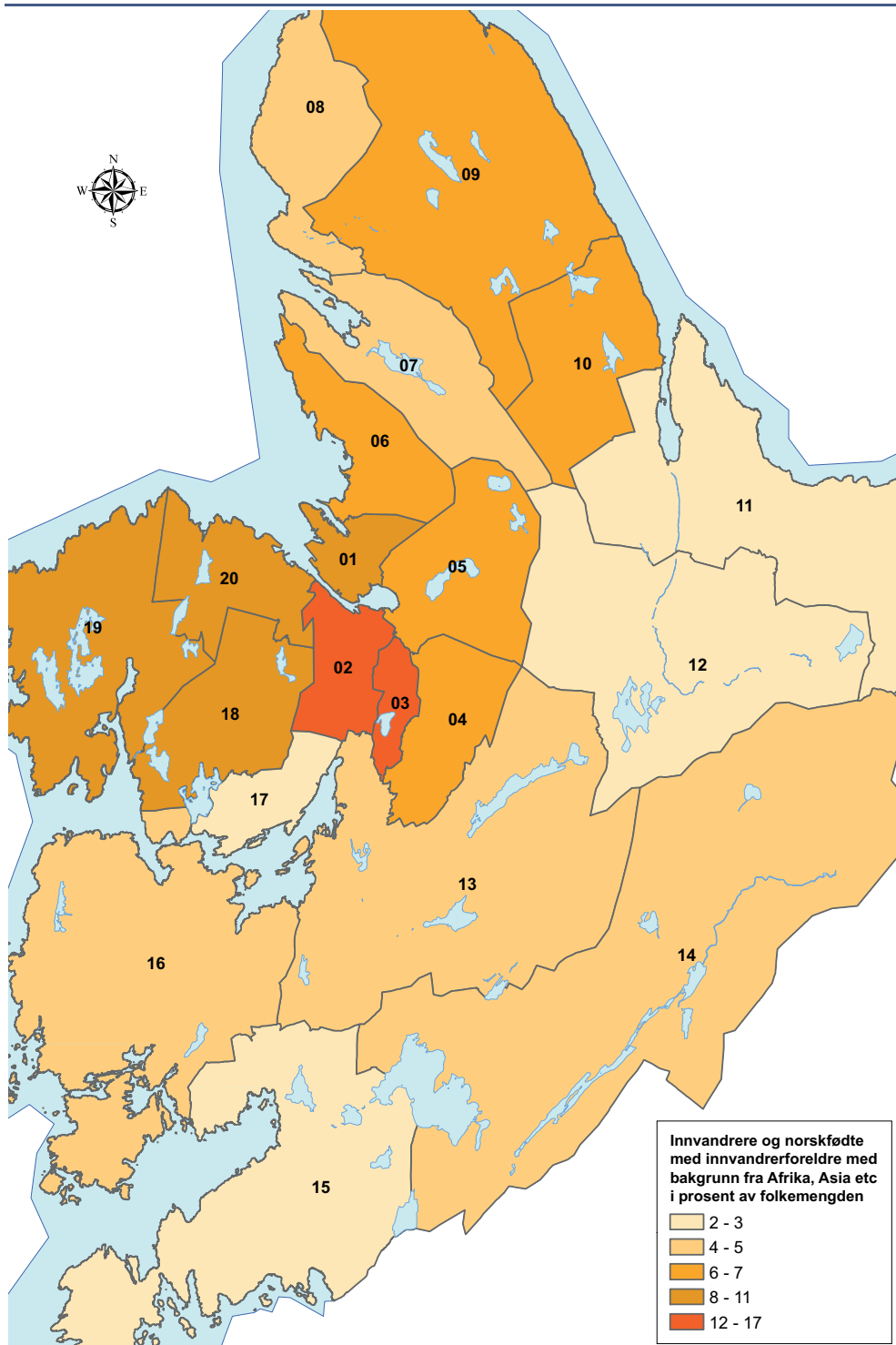
Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra EU, Nord-Amerika etc. har bosatt seg mer spredt i Bergen. Det er mange også av dem i Solheim, Sentrum og Fridalen-Slettebakken, men i tillegg er det mange som har bosatt seg i Ytre Arna og Lone.

Tabell 13.4. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Bergen, etter landbakgrunn. Delområde. 1. januar 2013. Prosent

	Folkemengde	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre		
		I alt	EU, Nord-Amerika etc	Afrika, Asia etc
	267 950	14	6	8
01 Bergen sentrum	18 870	22	11	11
02 Solheim	14 970	28	12	16
03 Fridalen-Slettebakken	13 440	27	10	17
04 Landås-Sædalen	13 330	12	5	7
05 Årstad	5 410	14	8	6
06 Sandviken	15 430	14	7	7
07 Eidsvåg	4 930	10	7	4
08 Tertnes-Salhus	10 940	9	4	5
09 Åsane	23 930	10	4	7
10 Ytre Arna	3 040	19	12	7
11 Indre Arna	7 350	9	5	3
12 Lone	2 830	12	10	3
13 Nesttun	28 930	11	6	5
14 Kaland	3 380	14	8	5
15 Fana	5 260	9	6	2
16 Ytrebygda	27 360	9	5	5
17 Bønes	9 610	8	5	3
18 Fyllingsdalen	18 730	13	4	9
19 Loddefjord	25 610	14	4	10
20 Laksevåg	13 590	20	8	11
99 Uoppgitt	1 050	54	39	15

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 13.5. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i prosent av total befolkning i delområdene. Tallene viser delområdenummer, som også ligger i tabell 13.4. Bergen. 1. januar 2013

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå. Kartdata: Kartverket.

Befolkningsendringer 1. januar 2010 til 1. januar 2013**Tabell 13.5. Befolkningsendringer 1.1.2010 til 1.1.2013 etter landbakgrunn. Antall. Bergen**

	Befolkning 2010	Fødte	Døde	Fødsels- over- skudd	Inn- vand- ring	Ut- vand- ring	Netto- inn- vandring	Inn- flytting	Ut- flytting	Netto- inn- flytting	Vekst	Befolkning 2013
I alt	256 600	10 490	6 150	4 330	14 030	5 830	8 200	27 620	28 780	-1 160	11 350	267 950
Innvandrerer og norskfødte med innvandrerforeldre	28 940	1 550	230	1 320	12 630	4 350	8 280	4 470	4 300	170	9 850	38 790
EU, Nord-Amerika, etc ...	11 180	540	140	400	8 480	2 470	6 010	1 800	2 020	-230	6 210	17 390
Afrika, Asia, etc	17 760	1 010	90	930	4 150	1 880	2 270	2 670	2 270	400	3 640	21 400
Polen	3 130	180	20	160	2 170	470	1 700	520	530	-10	1 860	4 990
Irak	1 650	130	10	130	110	100	10	220	180	40	180	1 840
Litauen	510	70	0	70	1 100	80	1 010	200	200	0	1 090	1 600
Somalia	970	120	0	120	180	60	120	260	120	150	390	1 360
Vietnam	1 290	50	10	40	60	40	20	120	140	-20	50	1 340
Tyskland	1 140	40	10	30	440	240	200	140	170	-30	190	1 330
Chile	1 240	10	10	0	60	50	10	90	110	-20	-10	1 230
Sri Lanka	1 130	40	10	30	70	40	20	80	60	20	70	1 200
Sverige	1 010	20	10	10	620	460	160	160	180	-30	140	1 160
Storbritannia	920	20	30	-10	330	130	200	70	90	-10	190	1 110
Den øvrige befolkningen	227 670	8 940	5 930	3 010	1 400	1 480	-80	23 150	24 480	-1 340	1 500	229 160

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

I tabell 13.5. er antall personer rundet av til nærmeste 10 av konfidensialitets-hensyn. På grunn av dette, og årlige korreksjoner, vil ikke fødselsoverskudd, nettoinnvandring og nettoinnflytting alltid stemme med bruttotallene.

Sterkest vekst blant dem med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc.

Av befolkningsveksten i Bergen mellom 1.1.2010 og 1.1.2013 på 11 350 personer, sto innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre for 9 850 eller 87 prosent av veksten. 55 prosent av veksten kom fra dem med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. og 32 prosent av dem fra Afrika, Asia etc. Mens nesten hele veksten blant dem fra EU, Nord-Amerika etc. var nettoinnvandring fra utlandet, var veksten blant dem med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i langt større grad fordelt mellom nettoinnvandring fra utlandet, fødselsoverskudd og innenlandsk nettoinnflytting, det vil si nettoinnflytting fra andre kommuner i Norge.

I forhold til middelfolkemengden for perioden¹ fikk personer med innvandrerbakgrunn flere barn enn den øvrige befolkningen, med 46 – mot 39 per 1000 innbyggere. De med somalisk bakgrunn har høyeste fruktbarhet. De fikk 104 barn per 1 000 innbyggere i løpet av de tre årene.

Størst vekst blant polakker og litauere

De med bakgrunn fra Polen hadde det største fødselsoverskuddet av innvandrergruppene i Bergen og den aller største nettoinnvandringen, og tilnærmet balanse i innenlands flytting. Litauerne hadde samme mønster. Irakerne hadde langt mindre endringer. Et betydelig fødselsoverskudd i forhold til deres antall, moderat inn- og utvandring, og noen flere som flyttet til Bergen fra andre kommuner enn andre veien.

Personer med innvandrerbakgrunn har naturligvis mye større inn- og utvandring i forhold til folketallet enn dem uten innvandringsbakgrunn. I tillegg har de også flere flyttinger mellom Bergen og andre kommuner, både til og fra. De er generelt

¹ Personer 2010 + personer 2013, delt på to. Hendelser relativt til middelfolkemengden er her brukt på en lite sofistikert måte. For eksempel har gruppenes fordeling etter alder og kjønn stor innvirkning på antall fødsler. Fødsler per 1 000 middelfolkemengde kan derfor gi et fortegnert bilde av fruktbarheten i gruppen.

mer mobile enn den øvrige befolkningen. Somaliere er gruppen med størst tilflytting fra andre kommuner i forhold til folketallet, og svenskene er gruppen med størst utflytting.

13.2.2. Innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn

SSBs offisielle statistikk om innvandringsgrunn omhandler alle innvandrere med statsborgerskap fra land utenom Norden som innvandet til Norge for første gang mellom 1990 og 2012. For personer med flukt som innvandringsgrunn finnes det derimot forholdsvis gode opplysninger også for en del år før 1990. Statistikken gir en oversikt over de fem hovedgrunnene til at personer flytter til Norge. Alle førstegangsinnevandrere med ikke-nordisk statsborgerskap som kom i perioden 1990-2012 har blitt tildelt en av hovedverdiene Arbeid, Familie, Flukt, Utdanning og Annen innvandringsgrunn.

Nordiske statsborgere kan flytte fritt mellom de nordiske landene, og de trenger derfor ikke å oppgi noe innvandringsgrunn. Derfor står de med uoppsett innvandringsgrunn i vår statistikk.

Innvandringsgrunn er grunn til første innvandring.

Arbeidsinnvandring omfatter personer som har fått opphold i Norge på bakgrunn av en arbeidstillatelse eller er underlagt registreringsordningen for EU/EØS/EFTA-borgere.

Familieinnvandring dekker familiejenforening og familieetablering. Referansepersonen er den "herboende" parten ved familieinnvandring, eller den som en familieinnvandrer kommer sammen med. Klassifiseringen av familieinnvandrere er i hovedsak basert på de registreringer som finnes i UDB-dataene, samt en vurdering av innvandrers egen og referansepersonens første innvandringsdato og vigselsdato (der det er relevant).

Familiejenforening er jenfforening med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer, hvor familierelasjonen oppsto før referansepersonen ble bosatt i Norge.

Familieetablering forstås som nytt ekteskap eller en annen pardannelse der den ene parten ikke er bosatt i Norge (transnasjonal ekteskapsinngåelse), og der han eller hun kan få opphold på grunnlag av familieforholdet til sin bosatte ektefelle eller samboer.

Flukt omfatter personer som har fått opphold i Norge, og hvor flukt har vært gitt som årsak til søknad om opphold, uten hensyn til om personer har fått flyktningstatus etter flyktningkonvensjonen. Gruppen omfatter alle personer som har fått en tillatelse etter søknad om asyl inkludert de som har fått opphold på humanitært grunnlag, og de som har fått kollektiv beskyttelse. Overføringsflyktninger som har fått opphold på humanitære grunner er også inkludert.

Utdanning omfatter i hovedsak studenter, men også praktikanter og au- pairer.

Annen innvandring

I tillegg kommer noen vedtaksgrunner som ikke lar seg klassifisere i de andre hovedgrunnene. Personer som får tillatelse etter andre rimelighetsgrunner faller inn under denne gruppen.

Av de 33 400 som var registrert som innvandrere i Bergen kommune per 1.1.2013, manglet informasjon om innvandringsgrunn for 5 300 personer. 46 prosent av de med uoppsett innvandringsgrunn hadde landbakgrunn fra Norden.

Noe over landsgjennomsnittet i arbeidsinnvandring, noe under for flukt

28 100 innvandrere i Bergen kommune var registrert med innvandringsgrunn. 36 prosent av disse kom som følge av familieinnvandring mens 33 prosent var arbeidsinnvandrere. 22 prosent var registrert med flukt som innvandringsgrunn, mens 9 prosent av dem med oppgitt innvandringsgrunn i Bergen har fått en utdannings- eller kulturutvekslingstillatelse, og kom til landet på dette grunnlaget.

Familieinnvandrede til en med flyktningbakgrunn utgjorde totalt 14 prosent av alle familieinnvandrede i Bergen. Tilsvarende andel for hele landet var 25 prosent. Familieinnvandringen utgjorde den største delen av innvandringen på landsbasis. 38 prosent av alle bosatte innvandrere i Norge med *oppgitt innvandringsgrunn* var registrert som familieinnvandrere per 1. januar 2013. Andelen arbeidsinnvandrere var 30 prosent for hele landet, mens innvandrerne med flyktningbakgrunn utgjorde 26 prosent. Bergen kommune har en litt høyere andel arbeidsinnvandrere enn Norge sett under ett, mens andelen flyktninger er lavere enn for hele landet. Andelen familieinnvandrere er også litt lavere enn andelen som familieinnvandrere utgjør på landsbasis, mens andelen med utdanningstillatelse er høyere enn for hele landet.

Familieinnvandrere utgjorde den største gruppen av innvandrere i Bergen, i alt 10 000 personer. De største gruppene med familie som innvandringsgrunn kommer fra Polen og Thailand med henholdsvis 1 100 og 700 personer.

Arbeidsinnvandrere utgjorde den nest største gruppen av innvandrere i Bergen, i alt 9 200 personer. Polakker var den desidert største gruppen arbeidsinnvandrere, med 3 300. Hver tredje arbeidsinnvandrer i Bergen har bakgrunn fra Polen. Den nest største gruppen arbeidsinnvandrere var personer med bakgrunn fra Litauen med rundt 1 100 bosatte.

Personer med flukt som innvandringsgrunn telte 6 200 personer. Innvandrere med bakgrunn fra Irak toppe listen med 750 personer etterfulgt av somaliere og chilenerne med henholdsvis 620 og 580 personer.

Tabell 13.6. Innvandrere, etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. Bergen kommune. Per 1. januar 2013

Landbakgrunn	Innvandrere i alt	Innvandringsgrunn						
		Arbeid	Familie		Flukt	Utdanning	Annen innvandringsgrunn	Uoppgitt innvandringsgrunn ¹
			I alt	Hvorav familieinnvandret til flyktning				
I alt	33 378	9 196	10 010	1 435	6 228	2 567	91	5 286
Polen	4 714	3 303	1 094	9	42	66	4	205
Litauen	1 515	1 095	317	-	-	50	4	49
Irak	1 343	10	544	275	754	-	3	32
Tyskland	1 238	529	230	-	5	221	8	245
Sverige	1 111	-	-	-	-	-	-	1 111
Storbritannia ..	1 061	407	187	-	4	59	11	393
Somalia	1 007	7	366	213	617	:	:	16
Chile	940	15	312	142	584	7	-	22
Vietnam	840	15	255	83	550	14	:	:
Thailand	821	14	706	:	18	19	:	64
Latvia	817	564	188	-	:	46	:	18
Filippinene	754	68	326	-	7	214	17	122
Romania	746	430	241	3	9	55	-	11
Sri Lanka	733	9	279	250	325	13	-	107
Danmark	716	-	-	-	-	-	-	716
Bosnia- Hercegovina ..	690	12	81	18	580	:	:	10
Russland	671	104	388	4	33	136	-	10
Iran	627	62	160	64	331	49	:	24
USA	611	113	218	-	:	81	:	190
India	569	161	226	14	:	42	:	132
Kina	530	90	193	4	63	157	-	27
Eritrea	494	2	99	16	376	:	:	14
Tyrkia	490	23	329	41	42	15	-	81
Spania	474	167	73	-	-	184	4	46
Palestina	455	:	268	3	167	7	:	12
Etiopia	441	:	139	34	245	44	:	12
Frankrike	422	171	76	-	-	126	3	46
Island	360	-	-	-	-	-	-	360
Nederland	310	121	71	-	-	29	:	84
Afghanistan ...	272	:	75	83	192	:	:	:
Pakistan	270	18	108	30	13	31	:	99
Estland	246	139	78	-	:	18	:	9
Bulgaria	238	116	88	-	:	22	:	8
Brasil	237	43	147	-	:	13	:	32
Italia	229	104	20	-	-	61	3	41
Slovakia	227	179	32	-	:	15	:	-
Finland	217	-	-	-	-	-	-	217
Kosovo	212	3	50	17	142	4	-	13
Ukraina	200	36	118	:	:	44	:	:

¹ Primært personer med landbakgrunn fra Norden og personer som innvandret før 1990.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsinnvandrere fra Polen

De to største innvandrergруппene i Bergen er typiske arbeidsinnvandringsgrupper. I den største innvandrergруппen, personer med polsk landbakgrunn, har sju av ti kommet som arbeidsinnvandrere og resten som familieinnvandrere. I absolutte tall har i alt 4 700 innvandrere i Bergen sin opprinnelse fra Polen.

Innvandrere fra Litauen er den nest største gruppen, med 1 500 personer. Sju av ti i denne innvandrergруппen har kommet som arbeidsinnvandrere og resten var familiegjeforent til en arbeidsinnvandrer (tabell 13.6).

Nesten to tredjedeler av familieinnvandringen er gjenforening og medfølging

Til sammen 10 000 innvandrere var registrert som familieinnvandrere i Bergen per 1. januar 2013 (se tabell 13.7). Familieinnvandrere omfatter både familiegjeforente med ektefelle, foreldre, barn eller andre familiemedlemmer og familieetableringer gjennom ekteskap, både med innvandrere og med andre. Både arbeidsinnvandring og innvandring av fluktgrunner vil i etterkant generere familieinnvandring.

64 prosent av familieinnvandrerne i Bergen kommune har kommet gjennom gjenforening mens etablering gjennom ekteskap sto for 36 prosent av alle registrerte familieinnvandrere.

Tabell 13.7. Familieinnvandrede etter familieforeningstype, landbakgrunn og herboendes innvandringskategori. 1. januar 2013. Bergen kommune

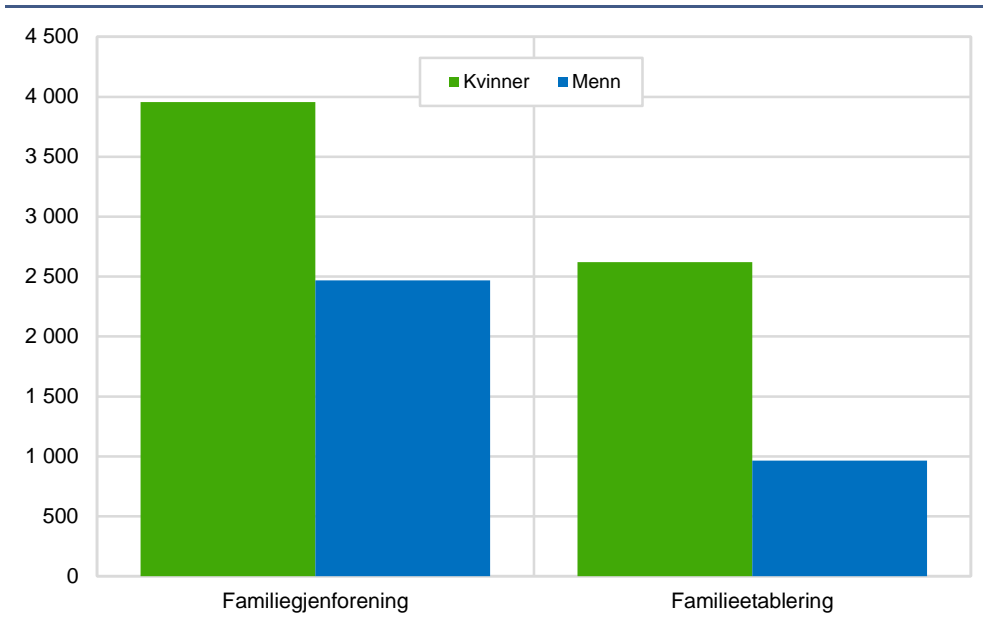
Landbakgrunn	I alt	Gjenforening og medfølging	Familieetablering			
			I alt	Herboende er innvandrere eller norskfødt med innvandrereforeldre	Herboende tilhører den øvrige befolkningen	Herboende uoppgitt
I alt	10 010	6 424	3 586	1 424	2 125	37
Polen	1 094	978	116	72	42	2
Thailand	706	266	440	14	425	1
Irak	544	432	112	109	3	-
Russland	388	224	164	24	140	-
Somalia	366	329	37	37	-	-
Tyrkia	329	131	198	88	108	2
Filippinene	326	132	194	21	172	1
Litauen	317	293	24	16	8	-
Chile	312	218	94	54	35	5
Sri Lanka	279	142	137	124	10	3
Palestina	268	241	27	22	5	-
Vietnam	255	140	115	96	18	1
Romania	241	200	41	7	34	-
Tyskland	230	183	47	9	38	-
India	226	138	88	68	16	4
USA	218	105	113	11	102	-
Kina	193	127	66	30	35	1
Latvia	188	175	13	8	5	-
Storbritannia ..	187	97	90	7	83	-
Iran	160	90	70	65	4	1
Brasil	147	58	89	:	87	:
Etiopia	139	103	36	26	10	-
Ukraina	118	67	51	8	43	-
Pakistan	108	49	59	57	:	:

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

59 prosent av de 3 600 familieetablerte innvandrerne i Bergen hadde en referanseperson uten innvandrerbakgrunn. Andelen varierer mellom de ulike nasjonalitetsgruppene (se tabell 13.7). Den største innvandrerguppen som har kommet gjennom familieetablering, er personer med bakgrunn fra Thailand, om lag 440 personer. I denne gruppen var den bosatte referansepersonen uten innvandrerbakgrunn i de aller fleste tilfellene. Det er utelukkende innvandrerkvinner som kommer fra Thailand gjennom familieetablering.

Flest familieinnvandrere fra Polen

Blant familiegjenforente var det flest med bakgrunn fra Polen, med 980 personer. Sju av ti blant de familiegjenforente med polsk bakgrunn var kvinner. Seks av ti familiegjenforente i Bergen kommune var kvinner, som understreker en generell tendens i migrasjonen der den mannlige "pioneren" (flyktning eller arbeidsinnvandrere) kommer først, etterfulgt av sin familie. Blant familieetablerte var andelen kvinner enda større, 73 prosent (figur 13.6).

Figur 13.6. Familieinnvandrere etter familieforeningstype og kjønn. Bergen kommune. Bosatte per 1. januar 2013. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

13.2.3. Valgdeltakelse ved kommunevalget 2011

Vi skal her se på personer med innvandrerbakgrunn og deres valgdeltakelse i Bergen kommune ved kommunevalget 2011, sett i forhold til hvor de kommer fra og hvor lenge de har vært i Norge. Vi kan se bare på innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre under ett. Vi refererer til disse som personer med innvandrerbakgrunn og hvis ikke annet er spesifisert så forholder vi oss her til personer med norsk statsborgerskap. Tallene for valgdeltakelse er basert på en manntallsundersøkelse utført av SSB (SSB, 2013).

Den totale valgdeltagelsen i Bergen var på 65,2 prosent ved kommunestyre- og fylkestingsvalget i 2011. Dette var 1 prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet, men i overkant av ett prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet for Hordaland fylke. Ved lokalvalget i 2011 stemte 43 prosent av stemmeberettigede med innvandrerbakgrunn på landsnivå. I Bergen var valgdeltakelsen på 46 prosent, mer enn tre prosentpoeng over landsgjennomsnittet. Dette er illustrert i figuren nedenfor.

Flest kvinner brukte stemmeretten

Både kvinner og menn med innvandrerbakgrunn i Bergen har høyere valgdeltakelse enn landsgjennomsnittet. Ved valget i 2011 var det på landsbasis flere kvinner enn menn som avla stemme og slik var det også i Bergen. På landsnivå var det tre prosentpoeng flere kvinner enn menn som deltok, i Bergen var forskjellen nær 4 prosentpoeng.

Figur 13.7. Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og landbakgrunn. Bergen og landet

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. i Bergen var med 44 prosent i overkant av 3 prosentpoeng høyere enn i landet som helhet for denne gruppen. Dette bidro til at Bergen samlet sett hadde en høyere valgdeltakelse blant personer med innvandrerbakgrunn enn i resten av landet. Personer med innvandrerbakgrunn fra EU/EØS etc. lå med 59 prosent deltakelse i Bergen på samme nivå som landet totalt.

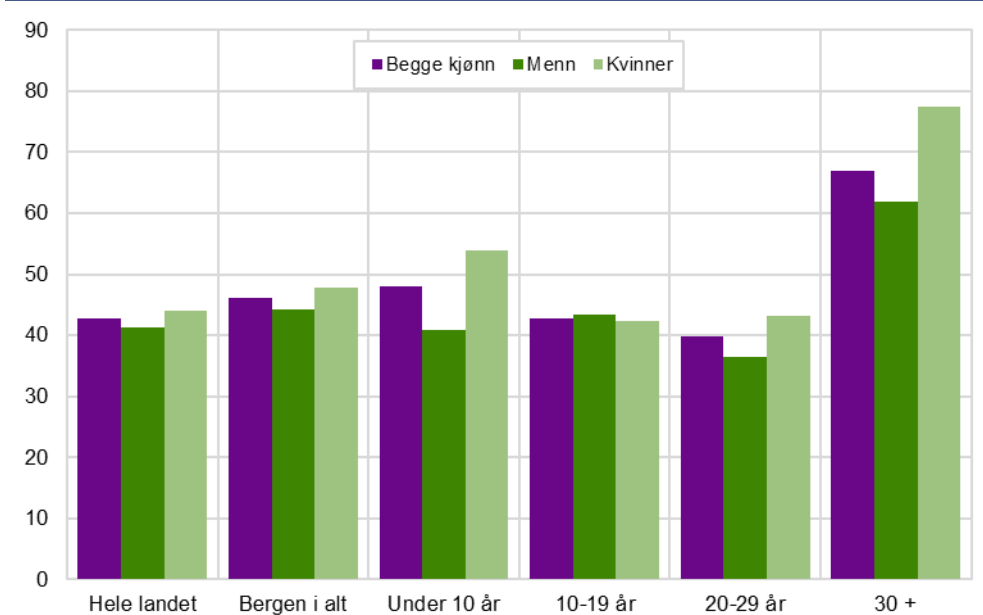
Lang botid ga høy valgdeltakelse

I landet som helhet økte valgdeltakelsen blant personer med innvandrerbakgrunn ved økt botid. Også i Bergen var valgdeltakelsen høyest blant de med lengst botid, men ellers ga økt botid en avtagende valgdeltakelse. Lavest var deltakelsen blant de som har bodd i landet i mellom 20 og 29 år med 40 prosent, noe som var nær to prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnittet i denne gruppen.

Ellers lå valgdeltakelsen i Bergen over landsgjennomsnittet i alle grupper og avviket var størst i for dem som hadde vært her lengst. Med 67 prosent var deltakelsen 9 prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet.

I alle grupper var det kvinner som dro opp valgdeltakelsen, men unntak av gruppen 10 til 19 år hvor menn var på samme nivå. Kvinner hadde 13 prosentpoeng høyere deltakelse enn menn blant de som hadde bodd i landet i mindre enn 10 år. På landsnivå var det liten forskjell mellom kjønnene i denne gruppen.

Figur 13.8. Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og botid. Bergen og landet

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Personer med innvandrerbakgrunn er underrepresentert i bystyret

Bergen har tre eller færre innvalgte kommunestyrerepresentanter med innvandrerbakgrunn, uansett statsborgerskap, som innebærer at de utgjør mindre enn 5 prosent av det totale kommunestyret. Det er store forskjeller på hvor mange og i hvilke kommunestyre personer med innvandrerbakgrunn er representert. Dette henger i stor grad sammen med bosettingsmønstret. I de kommunene som har høy andel med innvandrerbakgrunn vil det også ofte være høy andel i kommunestyrene. Sett i forhold til at mer enn 12 prosent av Bergens innbyggere i 2011 var innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre, uansett statsborgerskap, var de med innvandrerbakgrunn underrepresentert i kommunestyret etter valget i 2011.

13.3. Bruk av barnehage og kontantstøtte

- 72 prosent av alle minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år i Bergen går i barnehage, mens andelen for hele landet er 75 prosent.
- Bergen ligger blant de 13 kommunene i utvalget med lavest andel 1- og 2-åringer med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som mottar kontantstøtte.

13.3.1. Barnehage

Opplysninger om minoritetsspråklige barn i barnehage samles inn summarisk per barnehage og vi har derfor ikke mulighet til å koble opplysningene med andre data, som f.eks barnets eller foreldrenes landbakgrunn. Barnehagene rapporterer antall barn i barnehage som har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk. I denne sammenheng oppgis kun barn hvor begge foreldrene har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk. Det vil si at definisjonen på minoritetsspråklige barn i barnehage ikke tilsvarer SSBs innvanderdefinisjon som blir benyttet i andre sammenhenger. Andel minoritetsspråklige barn i barnehage beregnes ved å se disse barna i forhold til antall barn med innvandringsbakgrunn, eksklusive barn med landbakgrunn fra Danmark, Sverige, Irland, Storbritannia, USA, Australia og New Zealand.

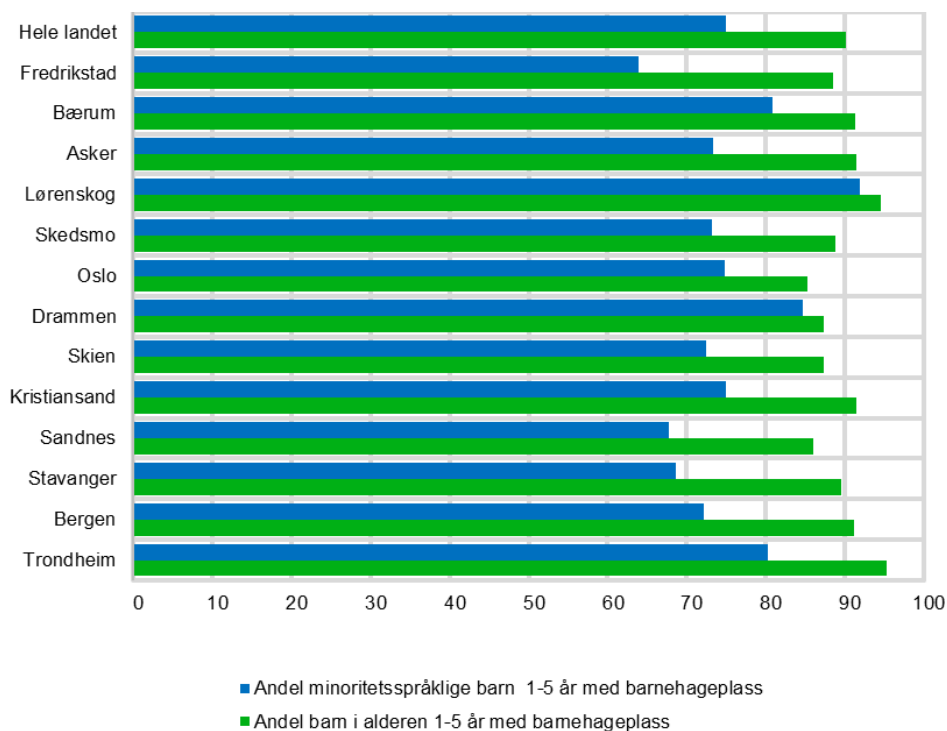
Dekningsgrader blir beregnet for aldersgruppen 1-5 år da det er dette som regnes som hovedmålgruppen. Ved beregning av dekningsgraden (andel barn i barnehage i forhold til tilsvarende folkemengde), kan det forekomme at en kommune eller bydel i Oslo har barn i barnehage som er bosatt i en annen kommune eller bydel og dekningsgraden blir påvirket av dette.

Minoritetsspråklige barn har lavere deltaking i barnehage enn andre, se figur 13.9. Forskjellen varierer fra 3 prosentpoeng i Drammen og Lørenskog til 25 prosentpoeng i Fredrikstad. Dekningen blant minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år er lavest i Fredrikstad og høyest i Lørenskog med henholdsvis 64 og 92 prosent. Dekningsgraden blant alle barn i alderen 1-5 år i barnehage i den enkelte kommune ligger mellom 85 og 95 prosent, mens dekningsgraden for hele landet er 90 prosent. Lavest er dekningsgraden i Oslo med 85 prosent, mens dekningsgraden her høyest i Lørenskog og Trondheim med 95 prosent.

Vel 7 av 10 minoritetsspråklige barn i barnehage i Bergen

I 2012 var 75 prosent av minoritetsspråklige barn i alderen 1-5 år i barnehage i Norge. Tilsvarende var det 72 prosent minoritetsspråklige barn i samme aldersgruppe som var i barnehage i Bergen kommune (se figur 13.9). Av alle barn i alderen 1-5 år som har barnehageplass i Bergen, utgjør minoritetsspråklige barn 11 prosent.

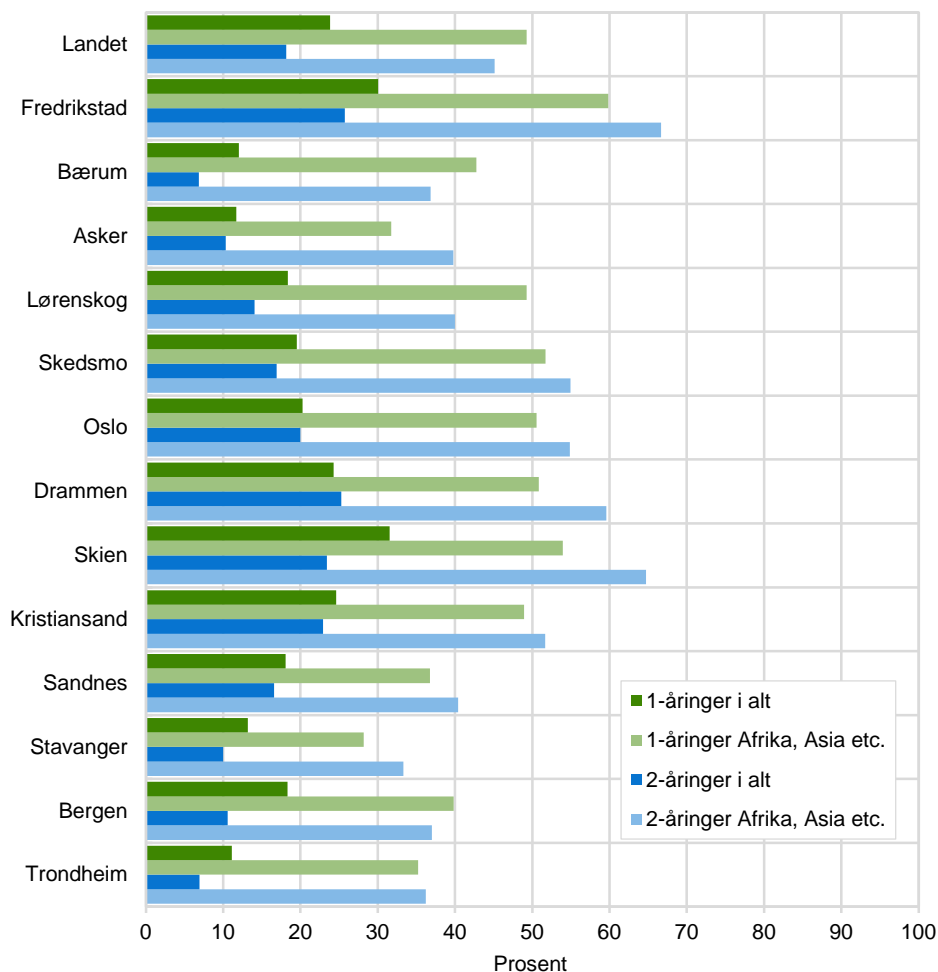
Figur 13.9. Andel barn med barnehageplass i alt og andel minoritetsspråklige barn¹ med barnehageplass. Utvalgte kommuner

¹ Minoritetsspråklige barn i barnehage er kun barn hvor begge foreldrene har et annet morsmål enn norsk, samisk, svensk, dansk og engelsk.
 Kilde: Barnehagestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

13.3.2. Kontantstøtte

Figur 13.10. Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvandrerbakgrunn, innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Utvalgte kommuner, 1.9.2011

Kilde: NAV og Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Bruken av kontantstøtte har avtatt markert de siste årene, parallelt med utbygging av barnehageplasser. Mens over 60 prosent av alle 1- og 2-åringer brukte kontantstøtte i 2004, var andelen nede i vel 20 prosent i 2011.

Barn med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. har hatt stor nedgang i bruken av kontantstøtte, fra opp mot 80 prosent i 2004 til 47 prosent i 2011. I den øvrige befolkningen har imidlertid bruken av kontantstøtte gått mye mer ned, slik at forskjellene mellom dem med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. og befolkningen som helhet har økt (Se Egge-Hoveid 2012).

Under landsgjennomsnittet i bruk av kontantstøtte

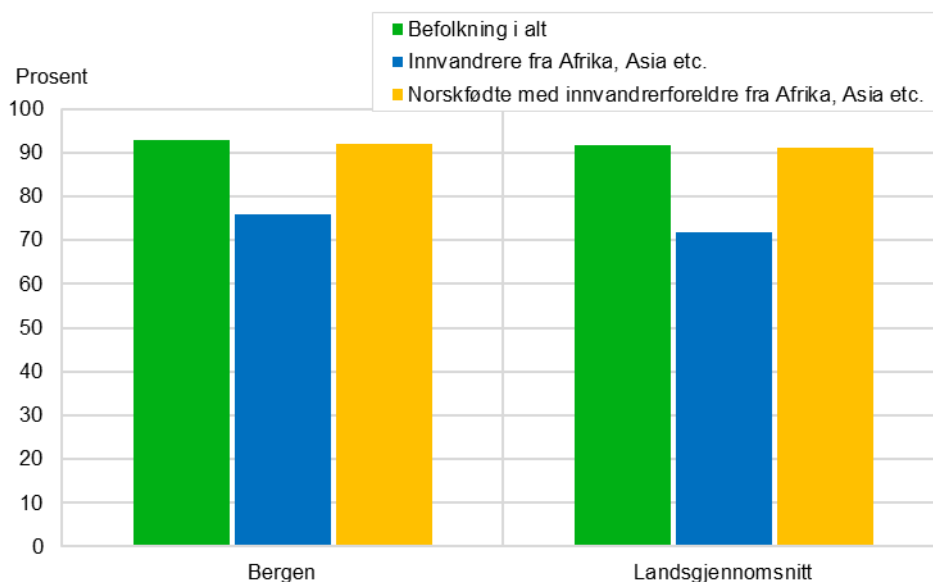
Bergen ligger under landsgjennomsnittet og blant kommunene i utvalget vårt med lavest andel 1- og 2-åringer med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. som mottar kontantstøtte. 40 prosent av 1-åringene og 37 prosent av 2-åringene i denne gruppen mottok kontantstøtte i 2011. Tilsvarende tall for landet var 49- og 45 prosent. Gruppen ligger likevel langt høyere enn andelen for alle 1- og 2-åringer i Bergen som var henholdsvis 18- og 11 prosent.

13.4. Utdanning

- Andelen av befolkning i Bergen i alderen 16-18 år som deltar i videregående utdanning er noe større enn landsgjennomsnittet. Også blant personer i samme aldersgruppe med innvandrerbakgrunn fra Afrika, Asia etc. er deltakelsen høyere enn landsgjennomsnittet for gruppen.
- Andelen som ikke har oppnådd studie- eller yrkeskompetanse fem år etter påbegynt videregående skole er høyest for gutter innvandret fra Afrika, Asia etc., med 51 prosent. Jentene i samme gruppe ligger litt bedre an, med 48 prosent. Landsgjennomsnittet for guttene i denne gruppen er 59 prosent og for jentene 41 prosent. Guttene i Bergen gjør det altså bedre enn snittet, mens jentene gjør det verre.
- Bergen ligger over landsgjennomsnittet i andel som har fullført høyere utdanning for alle grupper, både befolkningen som helhet, og alle gruppene av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre.
- Bergen er over landsgjennomsnittet i andel av befolkningen i alderen 19-24 år som deltar i høyere utdanning. Norskfødte med innvandrerforeldre fra begge landgrupper er de mest aktive i forhold til høyere utdanning.

13.4.1. Deltakelse i videregående utdanning

Figur 13.11. Deltakelse i videregående utdanning, alle bosatte samt innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. 16-18 år. Landet og Bergen. 1. oktober 2012. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Andelen innvandrere fra Afrika, Asia etc. som deltar i videregående utdanning er over landsgjennomsnittet for gruppen

Andelen innvandrere fra Afrika, Asia etc. som deltar i videregående utdanning er 17 prosentpoeng lavere enn for hele befolkningen i kommunen, men likevel høyere enn landsgjennomsnittet for sin gruppe. 76 prosent av innvandrerne i denne gruppen i alderen 16-18 år bosatt i Bergen deltar i videregående utdanning, mot 72 prosent for tilsvarende gruppe i landet. De norskfødte med foreldre fra Afrika, Asia etc. skiller seg lite fra gjennomsnittet for kommunen, og er på linje med landsgjennomsnittet for sin gruppe.

13.4.2. Gjennomstrømming i videregående utdanning

Tabell 13.8. Alle bosatte, samt innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, som startet på grunnkurs for første gang høsten 2005, 2006 og 2007, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og landbakgrunn. Bergen. Prosent

	I alt antall	I alt prosent	Fullført med studie- eller yrkes- kompetanse			Ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse			
			I alt	Fullført på normert tid	Fullført på mer enn normert tid	I alt	Forts. i videreg. opplæring	Gjennom- ført, ikke bestått	Sluttet underveis
Kommunen i alt	9 283	100	71	59	12	29	6	8	16
Menn	4 763	100	66	52	14	34	7	9	18
Kvinner	4 520	100	75	66	10	25	4	7	13
Innvandrere fra									
Afrika, Asia etc.	292	100	51	38	13	49	10	12	27
Menn	151	100	49	38	11	51	10	12	29
Kvinner	141	100	52	38	15	48	9	13	26

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Høyt frafall i videregående utdanning for jentene fra Afrika, Asia etc., mens det er forholdsvis lavt for guttene

Frafallet i videregående utdanning i Bergen er høyt blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. Nær halvparten av dem som startet på grunnkurs for første gang i 2005, 2006 eller 2007 oppnådde ikke studie- eller yrkeskompetanse fem år etter at de startet sin videregående utdanning. 38 prosent fullførte videregående utdanning på normert tid, mens 13 prosent fullførte på mer enn normert tid. Blant alle elever samlet, fullførte 59 prosent på normert tid og det var 29 prosent som ikke oppnådde studie- eller yrkeskompetanse. Det var små kjønnsforskjeller blant innvandrerne fra Afrika, Asia etc.

Landsgjennomsnittet for gruppen er henholdsvis 59 prosent av guttene og 41 prosent av jentene uten studie- eller yrkeskompetanse. I Bergen er altså frafallet blant innvandregutter betydelig lavere enn landsgjennomsnittet, mens det for jentene er betydelig høyere enn landsgjennomsnittet.

Det var kun til sammen 30 innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. som begynte på videregående utdanning i løpet av 2005, 2006 og 2007. 67 prosent fullførte på normert tid og 23 prosent hadde ikke oppnådd studie- eller yrkeskompetanse etter fem år..

13.4.3. Utdanningsnivå

Tabell 13.9. Personer 25-54 år og over, etter andel med høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Bergen. 1. oktober 2012

	Hele befolkningen		Innvandrere				Norskfødte med innvandrerforeldre			
			EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.		EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia, etc	
	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning	Populasjon	Andel med høyere utdanning
Hele landet										
I alt	2 070 000	40	184 000	50	205 000	29	2 800	46	8 670	39
Menn	1 063 000	34	114 000	42	94 000	29	1 440	41	4 470	34
Kvinner ..	1 006 000	47	71 000	61	111 000	30	1 360	51	4 200	44
Bergen										
I alt	116 150	50	11 250	56	11 520	36	105	55	270	46
Menn	60 580	44	7 220	46	5 550	36	55	58	140	34
Kvinner ..	55 570	56	4 020	70	5 970	36	50	52	130	57

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Stor andel med fullført høyere utdanning i Bergen

Det er prosentvis flere som har fullført høyere utdanning i Bergen enn gjennomsnittet for landet. Det gjelder for alle grupper, både for befolkningen i alt, for innvandrere og for norskfødte med innvandrerforeldre.

Høyest utdanningsnivå har innvandrerne fra EU, Nord-Amerika etc. De ligger både over nivået i befolkningen i Bergen og gjennomsnittet for sin gruppe i landet. Det er særlig kvinnene i denne gruppen som bidrar til det høye utdanningsnivået. Hele 70 prosent av kvinnene i denne gruppen har fullført høyere utdanning, 24 prosentpoeng høyere enn mennene. Utdanningsnivået for innvandrerne fra Afrika, Asia etc. ligger betydelig lavere, men likevel over landsgjennomsnittet for sin gruppe. Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afrika, Asia etc. har oppnådd et høyere utdanningsnivå. 46 prosent har her fullført høyere utdanning, 10 prosentpoeng høyere enn innvandrerne i samme gruppe.

13.4.4. Deltakelse i høyere utdanning

Tabell 13.10. Antall bosatte personer 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Bergen. 1. oktober 2012

	Hele befolkningen		Innvandrere				Norskfødte med innvandrerforeldre			
			EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.		EU, Nord-Amerika etc.		Afrika, Asia etc.	
	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning	Antall	Andel i høyere utdanning
Hele landet ..										
I alt	403 000	32	19 600	10	28 400	19	990	42	11 000	38
Menn	206 000	26	9 900	8	14 000	16	510	39	5 600	32
Kvinner	196 000	39	9 700	13	14 500	22	480	44	5 400	44
Bergen										
I alt	24 369	39	1357	17	1466	22	47	60	494	41
Menn	12 248	32	643	14	702	18	19	63	260	38
Kvinner	12 121	45	714	20	764	26	28	57	234	44

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Mange med innvandrerbakgrunn deltar i høyere utdanning

I landet som helhet og i alle grupper blant dem med innvandrerbakgrunn er det betydelig flere kvinner enn menn i alderen 19-24 år som deltar i høyere utdanning. Bergen skiller seg ikke mye fra det mønsteret, men blant norskfødte med innvandrerforeldre fra EU, Nord-Amerika etc. er det en noe høyere andel menn enn kvinner som deltar i høyere utdanning. Her er det imidlertid små tall.

Vi ser at innvandrergruppene deltar i mindre grad i høyere utdanning enn befolkningen i Bergen som helhet, men ser vi på de norskfødte med innvandrerforeldre er denne forskjellen snudd. Norskfødte med innvandrerforeldre fra begge landgrupper har en høyere prosentandel som deltar i høyere utdanning sammenliknet med alle 19-24 åringer i Bergen.

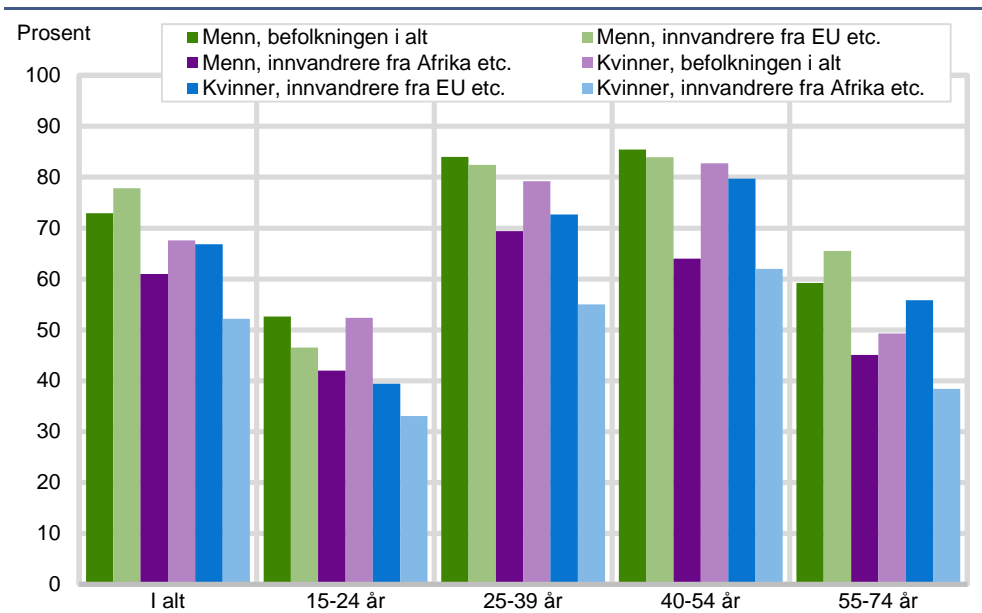
Vi ser også at andelen av innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. som deltar i høyere utdanning er lavere enn tilsvarende andel blant innvandrere fra Afrika, Asia etc.. Det henger antakelig sammen med at mange i denne gruppen kommer for å jobbe, og har sannsynligvis jobb ved ankomst. Flere innvandrerne fra Afrika, Asia etc. er nødt til å ta utdanning før de kan jobbe.

13.5. Arbeid

- Sysselsettingsnivået for hele befolkningen i Bergen er litt høyere enn landet som helhet. Mannlige innvandrere både fra EU, Nord-Amerika etc. og Afrika, Asia etc. har høyere sysselsetting enn landsgjennomsnittet for sine grupper. Kvinner fra EU, Nord Amerika etc. har en høyere sysselsettingsandel enn både menn og kvinner fra Afrika, Asia etc.
- Det er færre arbeidsledige og personer på tiltak i Bergen enn i resten av landet. Det gjelder for hele befolkningen og for begge innvandrergruppene. Likevel er det fire og en halv gang så sannsynlig at en innvandrer fra Afrika, Asia etc. skal være arbeidsledig som at en person uten innvandrerbakgrunn skal være det.
- Både innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. og fra Afrika, Asia etc. er mest overrepresentert i næringen rengjøringsvirksomhet.
- Andelen selvstendig næringsdrivende er noe lavere for innvandrere fra Afrika, Asia etc. enn for Bergens samlede befolkning.

13.5.1. Sysselsettingsnivå

Figur 13.12. Sysselsatte i Bergen, etter alder og landbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 13.11. Sysselsetting etter alder og innvandrerbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Landet. Prosent

Landet	I alt	15-24 år	25-39 år	40-54 år	55-74 år
Menn, befolkningen i alt	72	51	84	85	58
Menn, innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	76	54	81	81	60
Menn, innvandrere fra Afrika, Asia etc.	58	38	68	63	38
Kvinner, befolkningen i alt	66	51	78	82	47
Kvinner, innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	68	51	73	78	50
Kvinner, innvandrere fra Afrika, Asia etc.	50	34	53	58	33

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Syssetting over landsgjennomsnittet

Syssettingsnivået for hele befolkningen i Bergen ligger om lag 1 prosentpoeng høyere enn landet som helhet. Mannlige innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. har høyest syssettingsnivå, også høyere enn tallet for Bergen totalt. Mannlige innvandrere fra Afrika, Asia etc. har klart lavere syssetting, men ligger likevel noe over landsgjennomsnittet for sin gruppe.

Kvinnene i Bergen har som ellers i landet et lavere syssettingsnivå enn mennene. Likevel har kvinner fra EU, Nord Amerika etc. en høyere syssettingsandel enn både menn og kvinner fra Afrika, Asia etc. I alt 67 prosent av kvinnene fra EU, Nord-Amerika etc. er syssettingsatt, mens tilsvarende tall for menn og kvinner fra Afrika, Asia etc. er 61 og 52 prosent.

Begge grupper innvandrere i Bergen i alderen 55-74 år, av begge kjønn, ligger mer enn 5 prosentpoeng over landsgjennomsnittet for sine grupper.

Størst forskjell fra landsgjennomsnittet finner vi for innvandrere 15-24 år fra EU, Nord-Amerika etc., der mennene ligger 8 prosentpoeng og kvinnene 12 prosentpoeng under gjennomsnittet for sine respektive grupper. Det samme mønsteret finner vi også i Trondheim. Dette kan muligens forklares ved et visst innslag av unge mennesker fra disse landene som kommer til Bergen for å studere.

13.5.2. Arbeidsledige

Tabell 13.12. Registrerte arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak (bruttoledige), alle bosatte og innvandrere etter landbakgrunn, personer i alderen 20-66 år. 4.kvartal 2012. Antall og i prosent av befolkningen 20-66 år i hver gruppe. Landet og Bergen

	Antall					Prosent				
	Alle bosatte	Befolkning ekskl. innvandrere og norsk-fødte med innvandrerforeldre	Innvandrere			Alle bosatte	Befolkning ekskl. innvandrere og norsk-fødte med innvandrerforeldre	Innvandrere		
			I alt	Fra EU, Nord-Amerika etc.	Fra Afrika, Asia etc.			I alt	Fra EU, Nord-Amerika, etc.	Fra Afrika, Asia, etc.
Hele landet	75 000	44 900	29 100	9 800	19 300	2,4	1,5	5,9	4,2	7,5
Menn	41 200	26 200	14 500	5 600	8 800	2,6	1,8	5,6	4,0	7,4
Kvinner	33 900	18 800	14 700	4 200	10 500	2,2	1,3	6,4	4,5	7,6
Bergen	3 280	2 070	1 340	440	900	1,9	1,2	4,5	3,0	5,9
Menn	1 760	1 170	670	240	430	2,0	1,3	4,0	2,6	5,7
Kvinner	1 520	900	680	200	470	1,8	1,1	5,0	3,6	6,0

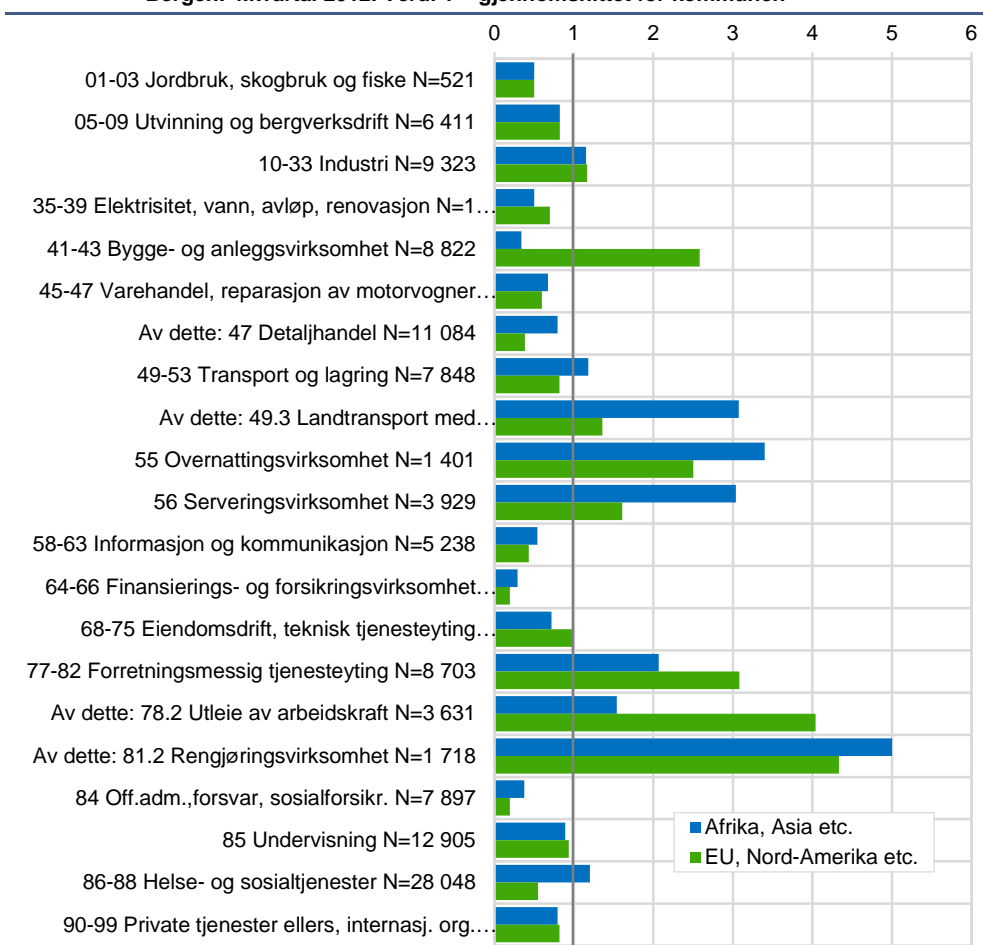
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Lav arbeidsledighet i Bergen

Bruttoledigheten, dvs. andelen registrerte ledige og deltakere på tiltak, er generelt lav i Bergen Det gjelder for hele befolkningen, for innvandrere i alt og for begge innvandrergruppene. Mens landsgjennomsnittet for innvandrere fra Afrika, Asia etc. er på 7,5 prosent for hele landet, er den 6,3 prosent i Bergen. For mannlige innvandrere fra denne gruppen er prosenten for hele landet 7,4 prosent og 6,1 for Bergen. For kvinner er tallene 7,6 for landet og 6,4 for Bergen. Det er likevel dobbelt så høy ledighet blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. som blant innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. Og den er fire og en halv gang så høy som i befolkningen uten innvandrerbakgrunn.

13.5.3. Næringer

Figur 13.13. Relativ næringsfordeling blant sysselsatte innvandrere etter landbakgrunn, Bergen. 4.kvartal 2012. Verdi 1 = gjennomsnittet for kommunen

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 13.13 viser forholdet mellom andel i den enkelte næring blant innvandrere fra henholdsvis Afrika, Asia etc. og EU, Nord-Amerika etc., og alle sysselsatte i kommunen samlet. Verdiene i figuren er andelen innen de respektive gruppene som er sysselsatt i den enkelte næringen dividert på andelen sysselsatte i befolkningen i alt i næringen.

Siden innvandrerne er overrepresentert i noen næringer er de tilsvarende *underrepresentert* i andre. I fjerde kvartal 2012 var det registrert 142 280 sysselsatte i Bergen, av disse var 14 812 innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. og 15 500 innvandrere fra Afrika, Asia etc. De yrkesaktive norskfødte med innvandrere var så få at de ikke er tatt med i næringsoversikten.

Flest fra Afrika, Asia etc. er sysselsatt i helse- og sosialtjenester, de er mest overrepresentert i rengjøring

Næringene som innvandrerne med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. er overrepresentert i er forholdsvis små. I rengjøringsvirksomhet er 31 prosent av de sysselsatte innvandrere fra Afrika, Asia etc. Tilsvarende er andelen 21 prosent i overnattingsvirksomhet og 8 prosent i landtransport av passasjerer. Hvis man ser på antallet er flest fra denne gruppen sysselsatt i Helse- og sosialtjenester (24 prosent), med serveringsvirksomhet (9 prosent) på andre plass (om vi ser bort fra en del samlekategorier, som forretningsmessig tjenesteyting).

Flest fra EU, Nord-Amerika etc. er sysselsatt i bygge- og anleggs-virksomhet, de er mest overrepresentert i rengjøring

Bygge- og anleggsvirksomhet er den sektoren hvor fleste personer med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc. er sysselsatt (16 prosent). Det er også mange fra denne gruppen som jobber i Helse- og sosialsektoren og utleie av arbeidskraft (begge 11 prosent). Som andel av de sysselsatte i en næring er det rengjøringsvirksomhet som sysselsetter flest med bakgrunn fra EU, Nord-Amerika etc.(33 prosent) ved siden av næringen utleie av arbeidskraft (31 prosent).

13.5.4. Selvstendig næringsdrivende

Tabell 13.13. Personer som er selvstendig næringsdrivende etter kjønn og landbakgrunn. Innvandrere og bosatte i alt. Antall og i prosent av personer 15-74 år i hver gruppe. Bergen og hele landet. 4.kvartal 2012

	Antall				Prosent			
	Alle bosatte	Innvandrere i alt	Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	Alle bosatte	Innvandrere i alt	Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	Innvandrere fra Afrika, Asia etc.
Hele landet ..	160 000	17 500	9 500	8 000	4,3	3,3	3,8	2,8
Menn	114 000	11 700	6 300	5 400	5,9	4,2	4,2	4,1
Kvinner	46 000	5 800	3 200	2 600	2,5	2,3	3,2	1,7
Bergen	5 430	810	400	410	2,7	2,6	2,7	2,5
Menn	3 650	580	280	300	3,5	3,4	3,2	3,7
Kvinner	1 780	230	110	110	1,8	1,6	2,0	1,4

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Vel 800 innvandrere var selvstendig næringsdrivende.

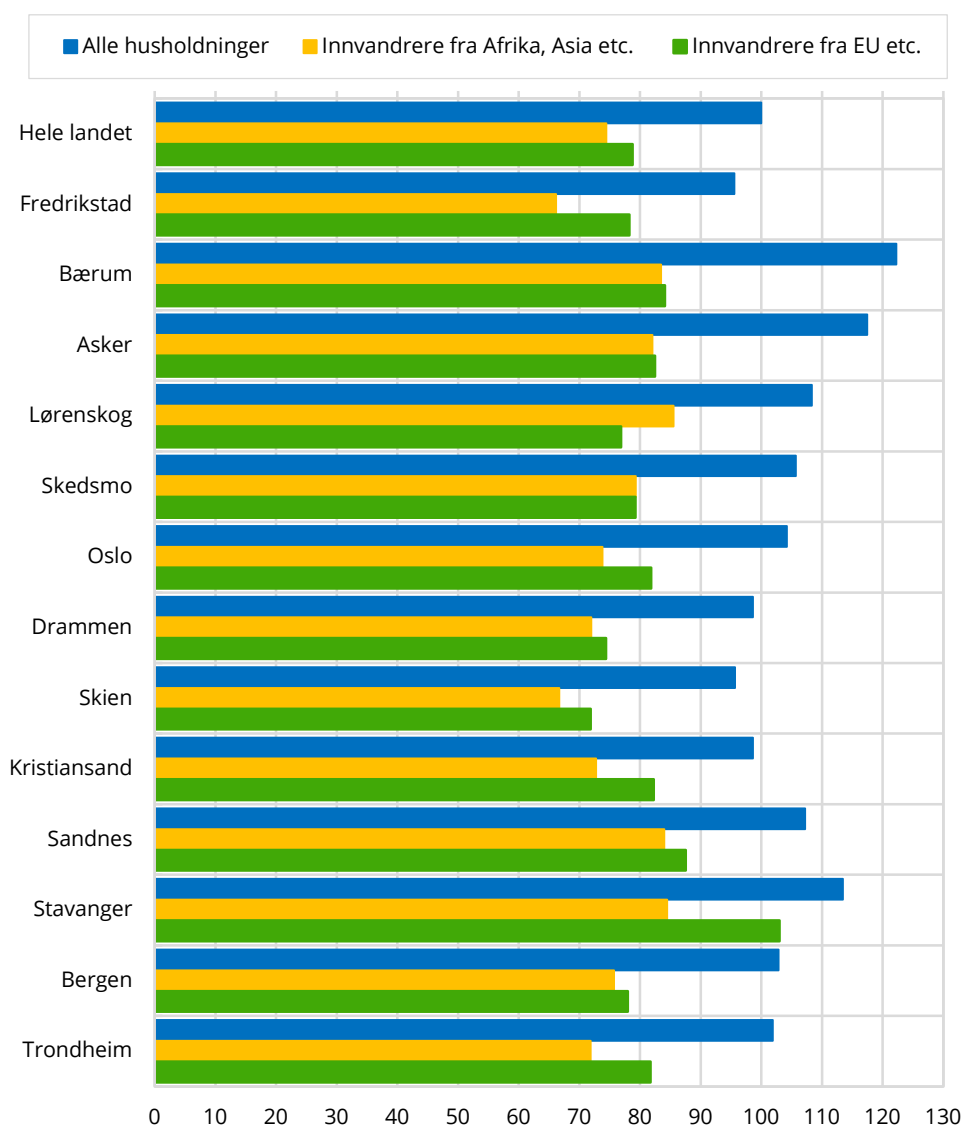
Alt i alt var det 810 innvandrere som var selvstendig næringsdrivende i Bergen i 4.kvartal 2012, 400 av dem fra EU, Nord-Amerika etc. og 410 fra Afrika, Asia etc. Andelen selvstendig næringsdrivende var noe lavere blant innvandrere fra Afrika, Asia etc., men mennene i denne gruppen lå noe over nivået til mannlige innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. etc. Andelen selvstendig næringsdrivende i Bergen var noe under nivået for landet som helhet, og andelen blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. var lavere enn landsgjennomsnittet for gruppen. Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. har like stor andel selvstendige næringsdrivende som kommunens befolkning som helhet.

13.6. Økonomiske levekår

- Husholdningene i Bergen, hadde et inntektsnivå som var 3 prosent høyere enn alle husholdninger i Norge. Medianinntekten til innvandrere fra Afrika, Asia etc. utgjorde 74 prosent av inntektsnivået til alle husholdninger i Bergen. Innvandrere fra EU etc. hadde inntekter som tilsvarte 76 prosent av alle husholdninger i kommunen.
- I Bergen er andelen som mottar økonomisk sosialhjelp marginalt høyere enn hele landet. I gruppen innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. er andelen noe lavere, og for innvandrere fra Afrika, Asia etc. er andelen den samme som for hele landet.
- I Bergen er andelen med uførepensjon lavere enn for hele landet i alle gruppene.

13.6.1. Inntekt

Figur 13.14. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i landet. Utvalgte kommuner. 2011. Verdi 100= gjennomsnitt for landet

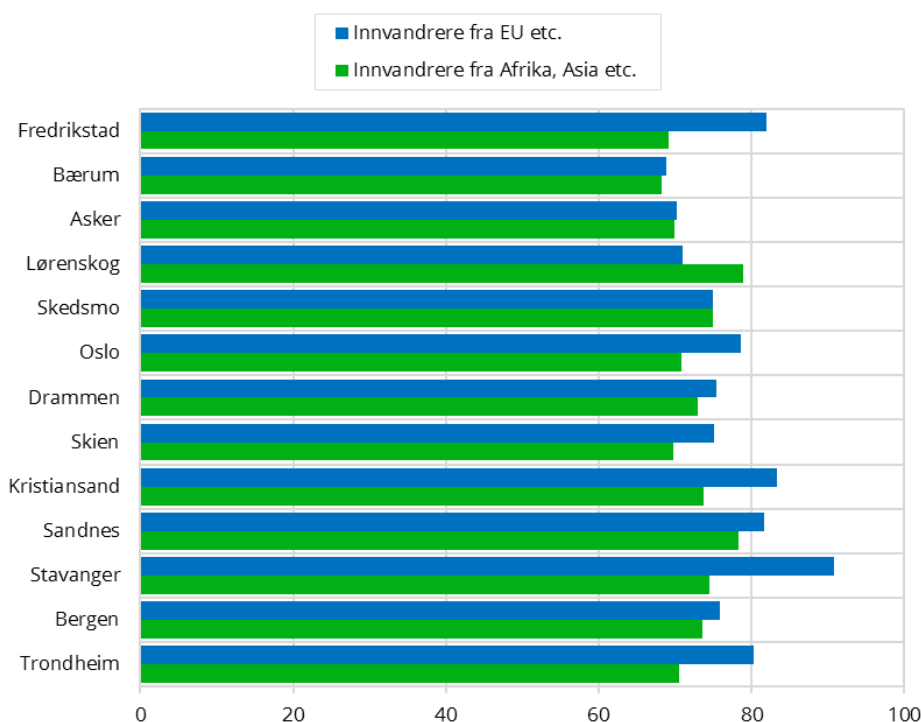
Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Inntekt på landsgjennomsnittet for alle grupper

I Bergen hadde innvandrere fra Afrika, Asia etc. en median inntekt etter skatt per forbruksenhet på 241 400 kroner i 2011. Dette tilsvarte 76 prosent av inntektsnivået til alle husholdninger i Norge, hvor hovedinntektstaker var i alderen

25-55 år (318 800 kroner). Innvandrere fra EU etc. hadde et litt høyere inntektsnivå, på 248 700 kroner, som tilsvarte 78 prosent av inntekt etter skatt for hele befolkningen.

Figur 13.15. Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i egen kommune. Utvalgte kommuner. 2011. 100 prosent = gjennomsnitt for landet

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Alle husholdningene i Bergen kommune, hvor hovedinntektstaker var 25-55 år, hadde et inntektsnivå som var 3 prosent høyere enn alle husholdninger i Norge. Medianinntekten til innvandrere fra Afrika, Asia etc., bosatt i Bergen, utgjorde 74 prosent av inntektsnivået til alle husholdninger i Bergen kommune. Innvandrere fra EU, Nord- Amerika etc. hadde inntekter som tilsvarte 76 prosent av alle husholdninger i kommunen.

13.6.2. Sosialhjelp

Med "sosialhjelp" menes den økonomiske stønad til livsopphold som Lov om sosiale tjenester i NAV § 18 gir rett til for de som ikke kan sørge for sitt livsopphold gjennom arbeid eller ved å gjøre gjeldende økonomiske rettigheter. "Sosialhjelpsmottaker" defineres dermed som en person som er registrert som mottaker av denne økonomiske stønaden i et gitt tidsrom. Det er ingen tidsavgrensning på hvor lenge personer kan motta sosialhjelp. Det er mange som opplever å motta sosialhjelp i flere perioder og også over flere år.

I 2012 mottok 2,2 prosent av landets befolkning sosialhjelp. For innvandrere fra Afrika, Asia etc. er denne prosenten i overkant av 8, mens innvandrere fra EU-Nord-Amerika etc. lå under landsgjennomsnittet (1,6 prosent). I landet var 0,8 prosent langtidsmottakere (mottakere av sosialhjelp 6 måneder eller mer i løpet av året). For innvandrere fra Afrika, Asia etc. er antallet langtidsmottakere 3,9 prosent.

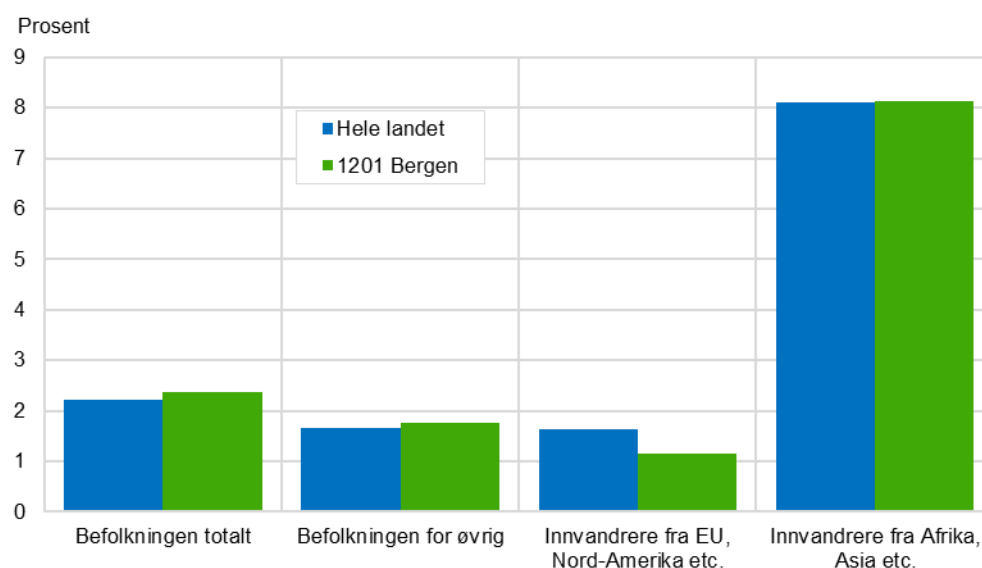
Data om sosialhjelp kan imidlertid være noe vanskelige å tolke, da nye innvandrere ofte vil ha rett på introduksjonsstønad som et alternativ til sosialhjelp, mens eldre innvandrere som når pensjonsalder uten opptjente rettigheter i Folketrygden kan ha rett på supplerende stønad som er en inntektsprøvd alderpensjon for dem med kort

botid. Innføringen av disse stønadene gjør sammenlikning at økonomisk sosialhjelp til innvandrere over tid, spesielt før og etter innføringene, blir vanskeligere.

Bergen skiller seg lite fra landet som helhet når det gjelder sosialhjelp

I Bergen er andelen som mottar økonomisk sosialhjelp marginalt høyere i hele befolkningen, sammenliknet med hele landet, og også i befolkningen for øvrig. I gruppen innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. er andelen noe lavere, og for innvandrere fra Afrika, Asia etc. er andelen den samme som for hele landet. For langtidsmottakere er det samme mønster, bare med lavere andeler, bortsett fra at andelen i gruppen innvandrere fra Afrika, Asia etc. er noe lavere for langtidsmottakere sammenliknet med hele landet..

Figur 13.16. Mottakere av økonomisk sosialhjelp, etter innvandrerkategori. Bergen og hele landet. 2012. Prosent

Kilde: Sosialhjelpsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

13.6.3. Uførepensjon

Uførepensjon er aktuelt for personer med varig nedsatt inntektsevne på grunn av sykdom eller skade. Hovedregelen er at personene må ha vært medlem i folketrygden de siste tre årene frem de blir uføre.

For innvandrere kan muligens mangel på opptjente rettigheter i Folketrygden medføre mindre bruk av uførepensjon. At nesten ingen norskfødte med innvandrerforeldre mottar uførepensjon, beror imidlertid først og fremst på at de aller fleste av dem ikke har kommet opp i en alder der uførepensjon er vanlig.

I landet som helhet mottar 5,4 prosent av befolkningen uførepensjon i større eller mindre grad. Andelen er noe høyere blant kvinner (6,4 prosent) enn menn (4,4 prosent). Både for menn og kvinner er andelen med uførepensjon marginalt høyere i befolkningen for øvrig enn i noen av de innvandringsrelaterte gruppene, 6,9 prosent for kvinner og 4,7 prosent for menn. For menn ligger gruppen innvandrere fra Afrika, Asia etc. høyere enn andelen totalt, 5,2 prosent. For kvinner er andelen lavere i begge innvandrergruppene. De høyeste andelenene utenom befolkningen for øvrig er blant innvandrere fra Afrika, Asia etc. (4,2 prosent) og innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (3,1 prosent).

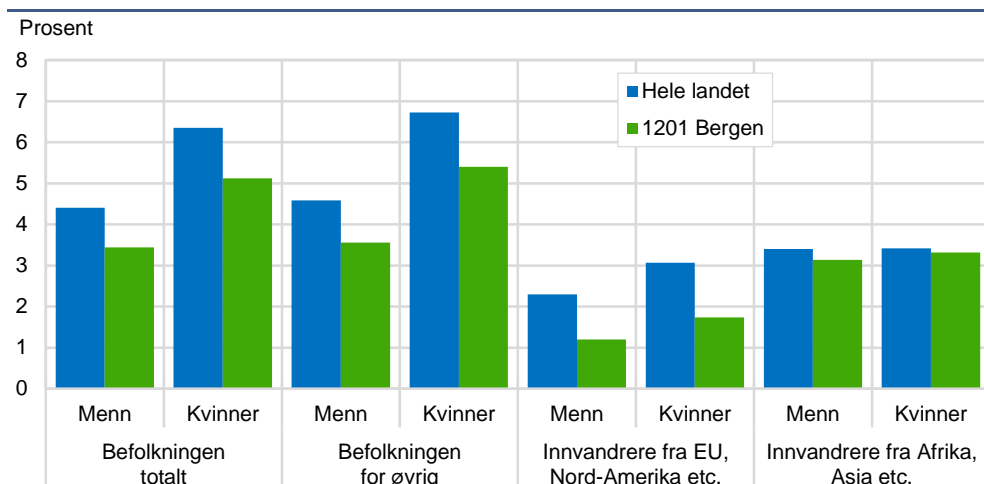
Innvandrere fra Afrika, Asia etc. på landsgjennomsnittet

I Bergen er andelen med uførepensjon lavere enn for hele landet i alle gruppene, unntatt innvandrere fra Afrika, Asia etc., som ligger om lag på landsgjennomsnittet for sin gruppe.

For mennene er andelene lavere i alle gruppene; for befolkningen for øvrig (3,6 prosent sammenlignet med 4,6 prosent for hele landet), for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (1,2 prosent sammenlignet 2,3 prosent i hele landet) og for innvandrere fra Afrika, Asia etc. (3,1 prosent mot 3,4 prosent).

For kvinner er andelene lavere i alle gruppene; for befolkningen for øvrig (5,4 prosent sammenlignet med 6,7 prosent), for innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc. (1,7 prosent sammenlignet med 3,1 prosent) og for innvandrere fra Afrika, Asia etc. (3,3 prosent sammenliknet med 3,4 prosent).

Figur 13.17. Andel med uførepensjon, 45-66 år, etter kjønn. Bergen og hele landet. 2012. Prosent

Kilde: NAV.

13.6.4. Alderspensjon

Alderspensjon fra folketrygden er en ordning som sikrer inntekt i alderdommen. Det er mulig å starte å ta ut alderspensjon etter fylte 62 år. For å ta ut alderspensjon før fylte 67 år, må personer ha tilstrekkelig høy opptjening.

For hele landet er det 13,2 prosent som mottar alderspensjon, noe høyere andel blant kvinner (14,9 prosent) enn for menn (11,5 prosent). Andelen er høyest i befolkningen for øvrig, og lavere enn gjennomsnittet i begge innvandrerguppene. Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc., ligger imidlertid nesten på nivå med gjennomsnittet. Merk at noen innvandrere som ikke har opptjente rettigheter etter Folketrygden på grunn av for kort botid kan ha rett på behovsprøvd supplerende stønad.

For Bergen er andelene generelt på samme nivå eller noe lavere sammenlignet med hele landet, i alle gruppene og for begge kjønn.

Tabell 13.14. Alderspensjonister etter innvandringskategori, landbakgrunn og kjønn, Bergen og hele landet. 2012. Prosent

	Kvinner		Menn	
	Hele landet	Bergen	Hele landet	Bergen
Befolkningen totalt	15	14	11	10
Befolkningen for øvrig	16	16	13	11
Innvandrere fra EU, Nord-Amerika etc.	15	13	8	6
Innvandrere fra Afrika, Asia etc.	2	2	2	1

Kilde: NAV.

Referanser

Egge-Hoveid, Kristin (2012): Kontantstøtte: Stadig færre mottakere av kontantstøtte. SSB magasinet, Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/vis/magasinet/slik_lever_vi/art-2012-03-05-01.html

Henriksen, Tor (2012): Kommunestyre- og fylkestingsvalget, velgerundersøkelse blant innvandrere, 2011. Publisering på www.ssb.no. Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/valg/statistikker/vundkinnv/hvert-4-aar/2012-03-01#content>

Aalandslid, Vebjørn (2007): Innvandereres demografi og levekår i 12 kommuner i Norge. Rapporter 2007/24 Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/a/publikasjoner/pdf/rapp_200724/rapp_200724.pdf

Figurregister

13.1.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre i Bergen etter landbakgrunn, 1998-2013. Dagens landgruppering	473
13.2.	De 10 største gruppene av innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn. Bergen. 1. januar 2013	475
13.3.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre etter landbakgrunn, og den øvrige befolkningen, etter alder. Bergen. 1. januar 2013.....	476
13.4.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre, etter landbakgrunn og alder. Bergen. 1.1.2013.....	477
13.5.	Innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre med bakgrunn fra Afrika, Asia etc. i prosent av total befolkning i delområdene. Tallene viser delområdenummer, som også ligger i tabell 13.4. Bergen. 1. januar 2013	479
13.6.	Familieinnvandrere etter familieforeningstype og kjønn. Bergen kommune. Bosatte per 1. januar 2013. Absolutte tall.....	485
13.7.	Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og landbakgrunn. Bergen og landet	486
13.8.	Stemmegiving ved kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011 for innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre med norsk statsborgerskap, etter kjønn og botid. Bergen og landet	487
13.9.	Andel barn med barnehageplass i alt og andel minoritetspråklige barn med barnehageplass. Utvalgte kommuner.....	489
13.10.	Andel barn 1 og 2 år som bruker kontantstøtte etter innvanderbakgrunn, innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre. Utvalgte kommuner, 1.9.2011	490
13.11.	Deltakelse i videregående utdanning, alle bosatte samt innvandrere og norskfødte med innvanderforeldre fra Afrika, Asia etc. 16-18 år. Landet og Bergen. 1. oktober 2012. Prosent.....	491
13.12.	Sysselsatte i Bergen, etter alder og landbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Prosent	494
13.13.	Relativ næringsfordeling blant sysselsatte innvandrere etter landbakgrunn, Bergen. 4.kvartal 2012. Verdi 1 = gjennomsnittet for kommunen.....	496
13.14.	Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i landet. Utvalgte kommuner. 2011. Verdi 100= gjennomsnitt for landet	498
13.15.	Median inntekt etter skatt per forbruksenhet. Alle husholdninger og innvandrere, hvor hovedinntektstaker er 25-55 år. Inntektsnivå i forhold til alle husholdninger i egen kommune. Utvalgte kommuner. 2011. 100 prosent = gjennomsnitt for landet	499
13.16.	Mottakere av økonomisk sosialhjelp, etter innvandrerkategori. Bergen og hele landet. 2012. Prosent	500
13.17.	Andel med uførepensjon, 45-66 år, etter kjønn. Bergen og hele landet. 2012. Prosent.....	501

Tabellregister

13.1.	Hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2013. Antall og prosent. Hele landet og Bergen	472
13.2.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Bergen og hele landet, etter landbakgrunn. De største gruppene. 1. januar 2013	474
13.3.	Innvandrere bosatt i Bergen, etter botid i Norge. Prosent. 1. januar 2013.....	475
13.4.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Bergen, etter landbakgrunn. Delområde. 1. januar 2013. Prosent	478
13.5.	Befolkningsendringer 1.1.2010 til 1.1.2013 etter landbakgrunn. Antall. Bergen ...	480
13.6.	Innvandrere, etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. Bergen kommune. Per 1. januar 2013.....	483
13.7.	Familieinnvandrede etter familieforeningstype, landbakgrunn og herboendes innvandringskategori. 1. januar 2013. Bergen kommune	484
13.8.	Alle bosatte, samt innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, som startet på grunnkurs for første gang høsten 2005, 2006 og 2007, etter status for oppnådd nivå i videregående opplæring etter fem år, kjønn og landbakgrunn. Bergen. Prosent.....	492
13.9.	Personer 25-54 år og over, etter andel med høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Bergen. 1. oktober 2012	492
13.10.	Antall bosatte personer 19-24 år, etter deltakelse i høyere utdanning, innvandringskategori og kjønn. Landet og Bergen. 1. oktober 2012	493
13.11.	Sysselsetting etter alder og innvandrerbakgrunn. Personer 15-74 år. 4. kvartal 2012. Landet. Prosent	494
13.12.	Registrerte arbeidsledige og personer på arbeidsmarkedstiltak (bruttoledige), alle bosatte og innvandrere etter landbakgrunn, personer i alderen 20-66 år. 4.kvartal 2012. Antall og i prosent av befolkningen 20-66 år i hver gruppe. Landet og Bergen.....	495
13.13.	Personer som er selvstendig næringsdrivende etter kjønn og landbakgrunn. Innvandrere og bosatte i alt. Antall og i prosent av personer 15-74 år i hver gruppe. Bergen og hele landet. 4.kvartal 2012.....	497
13.14.	Alderspensjonister etter innvandringskategori, landbakgrunn og kjønn, Bergen og hele landet. 2012. Prosent	501